

813457

813458

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

KERESZTELES-

ÉS

KERESZTÉNY HÁZASOK

MEGÁLDÁSAKORI

R Ö V I D

B E S Z É D E K.

N é m e t b ő l

Lentz Miklós

után.

POZSONYBAN,

Nyomtattatott BELNAY' Örököseinél

1841.

813458

ORSZ. SZÉCHÉNYI-KÖNYVTÁR	
B	Növekedéskönyv
1959	2256 SZ.

Előszó.

A' keresztény vallás' tanítása szerint emberi nemünk' törzsökszülei vétekbe estek, mellynek következményeit szétáradtak azok minden utódjaira úgy, hogy ezek sem egyenként sem öszvesen nem lehetének képesek magokat a' bűn', romlottság' és károhozat' állapotjából kiszabadítani. De tanítja egyszersmind, hogy a' legjobb Isten a' szabadulást, a' gyógyítást, és elevenítést, melly tehetségünk' körén kívül állott, újra megszerzé nekünk: név szeriut hogy 'ezt Jézus Krisztus vitte végbe, 's anyaszentegyházának eszközöket — hét szentséget — adott, mellyek által a' megváltás' gyümölcseiben részesítessék az emberi nem; az az: mind azok, kik e' szentségeket illőleg felveszik, vagy bűneiktől szabaduljanak meg, vagy jó erkölcsaikben — erényben — gyarapodjanak; szóval: szentelődjenek meg.

A' szentségek általjában Jézus által rendelt — érzékek alá eső külső cselekedetek, és az ember' erkölcsi jobbulására nagy hatással birnak, vagy mint bevett szokás szerint mondjuk, bennünket Isten' kegyelmében részesítenek. Isten' kegyelmében; az az: olly módon illeti meg általuk Isten' ereje lelkünket, hogy értelmünk a' jóra felvilágosodik és akaratunk jóra hajlik 's jóra való hajlandóságában izmosodik.

'S a' mennyire ezen hatás *közvetlen* történik, *külső* kegyelemnek, 's mennyire *közvetre* — *belső* — nek neveztetik. A' szentségek mind a' kettőben része-

sítnek bennünket. A' belső kegyelembeli részesülés' valóságáért kezeskedik hitünk' nyilvános tanítása.

Ezen érzeki — szentség-föladás közbeli — cselekedetek, szertartások a' lelki hatást is példázzák, azért ők a' kegyelmek' képeül, jelképeül, jeleiül tekintethetnek.

Minthogy Isten illyes külső jelekhöz, cselekedetkhöz kapcsolá kegyelmeit, azokat magunkra, 's másokra illőkép alkalmazni kötelesek vagyunk. Az Anyaszentegyház ez Isten által rendelt — mi-volti vagy lényeges — szertartásokhoz még másokat is adott azon czélból, hogy általuk ezen szent cselekedeteknek ünnepélyességét emelje 's a' szentségekhöz járulókat illő külső és belső (lelki) készület által a' kegyelemre méltóbbakká tegye 's a' lélekre elevenebb, állandóbb hatást gyakoroljon, 's ekkép a' szentségek foganatját erősítse. Igazolják mind-ezt általjában a' szertartásos könyvek.

És ezen tekintetből kívánatos, hogy a' szentségek' kiszolgáltatásakor a' néphöz, 's kívált a' szentségben részesülőkhöz, czélszerű — körülményekhöz alkalmazott — beszédek tartassanak.

A' jelen beszédeket követelése nélkül a' tökéletességnek, szerzőjök is, csak útmutatókul kívánja tekintetni arra, hogyan lehet a' hiveket némelly szent cselekedetek' végbevitelénél ezek értelmébe vezetni 's ekkép nagyobb lelkesedésre buzdítani.

Készítettek ugyan középállapotú hallgatók számára, de szükség esetében alább is, főlebb is hangoltathatnak, rövidíthetnek 's hosszabbíthatnak az idő 's körülmények' kívánatihoz képest.

Kereszteléskori B E S Z É D E K.

ELSŐ BESZÉD.

A' tisztulásokról általjában.

A' történetekből tudjuk, hogy a' legrégibb időktől fogva minden népeknél szokásban volt, magokat a' testnek megmosása által megtisztítani, főképen midőn valamelly vallásos szertartás által az Istenséghez járultak; midőn tőle bűneik' bocsánatját kérték; midőn hozzá kegyelemért esedeztek; szóval: midőn hozzá folyamodtak. A' testnek ezen külső megmosása és tisztítása által a' léleknek belső megtisztulását, a' gonosz indulatoknak levetkőzését, a' rendetlen kívánságoknak megzabolázását példázták, hogy Isten előtt tiszta lélekkel jelenhessenek meg. Ez okból a' testnek megmosása által a' léleknek bűnöktől való megszabadulását példázták, sőt azt a' bűnök' mocskától való igazi megtisztulásnak is tartották ¹⁾.

Ha mindjárt az emberek nem egyenest isteni tanítás, hanem csak önmagok által jutának is ezen czélszerű példázatra: mégis az isteni nyilatkozás és Móses' törvényében mint szent szokás alapítatott ez meg; a' mint ez az ó Törvények' több helyeiből ellenmondhatlanul világlik ki.

1) Így olv. p. o. Mós. I. k. 35, 2; M. II. 19, 10; Josue 3, 5; Mós. IV. 19, 2—13; Kir. I. 7, 6; Kir. III. 7, 39.

'S jól lehet az illetén mosások és tisztítgatások, melyeknek a' Zsidóknál különféle neme volt szokásban, bűnöket törölő erővel nem birtak; mint-hogy csak annak bocsátatnak meg bűnei, ki ezeket szívéből megbánja, 's magát kész megjobbítani, 's bűneiért eleget tenni, az az: ki a' bűnnek rossz következéseit, mennyire lehet, akadályozni, 's mindent a' büntett előtti állapotba helyezni kész²⁾: még is mint látható jelek az érzéki emberre nézve, főképp mivel bizonyos ünnepélyességgel is történtek, mindenkor nagy hatásuk valának különösen a' megkivántató töredelmesség' felébresztésére.

E' tekintetben tehát az illy testi mosódás igen czélszerű, mert azt, kin véghez vitetik, 's egyszer'smind azokat, kik jelen vannak, megjobbulásra serkenti, melly nélkül egészen haszontalan volna.

Következésképen egészen célirányosan tartott meg Jézus legalább egyet a' Zsidóknak tisztulásai-ból, nevezet szerént a' keresztséget. T. i. megparancsolta, hogy mindazok, kik követőiül akarnak tartatni, az Isteni személyek nevezése mellett vízzel mosassanak meg, melly cselekedet által rólok a' bűnnek minden szennye letöröltessék³⁾. Épen azért parancsolja az Anyaszentegyház, hogy a' gyermekek mindjárt születésük után megkereszteltessenek, 's e' szerént Krisztus' országa lakosai közé iktattassanak, 's így olly korán, a' mint csak lehetséges, az üdvözségnek Krisztus által szerzett eszközeiben részesítessenek. Részesítessenek mondom, mivel a' keresztség az eredendő bünt, a' keresztség előtt elkövetettekkel együtt, eltörli és az elveszett üdvözséget vissza szerzi. A' gyermekek megkeresztelésének rendelése által egyszer'smind alattomban

2) Kir. I. 7, 6.

3) Mát. 23, 19, 20; Ján. 3, 5; Márk. 16, 15, 16; Korinth. I. 6, 11; Tit. 3, 4, 5; Apost. 2, 38.

parancsolja az anyaszentegyház, hogy a' gyermekek Jézus' religiójában neveltessenek, mellyet helyettök kereszteléskor a' keresztatya 's anya vall 's e' szerént élni is tanítassanak.

De haszontalan volna a' kereszténység által Jézus' hitvallásába ekkép beavattatni, ha a' későbbi élet a' keresztény üdvösséges parancsolatokkal meg nem egyeznék. Igyekeztek tehát érdemes Keresztatya és anya, a' Szülőkkel együtt, a' jelenlévő gyermekeket ezen előttetek isméretes uton vezetni, nehogy azon nagy kegyelmet, mellyben most részesül, eltékozzolja, magát kárhozatba ejtse, mintha kegyelemben soha sem részesült volna! Igyekeztek őt Jézus tanítmányának ismeretes útján vezetni, hogy így magát ne csak külsőleg, hanem belsőképen, lelkileg is tisztán tartsa; mert ellenkező esetben a' véteknek egy része rátok, és a' gyermek' Szülőire háramlík. És mikép mentegethetnétek egykor magatokat ebbéli gondatlanságtok miatt? Nem volnátok-e kénytelenek a' mindent tudó Isten, a' gyermek 's önmagatok előtt elpirulni? Minthogy tehát kötelességteknek tehetségtek szerinti bétöltését ígértek, nyilvánított kérelmetekre hivatalom, és kötelességem, Jézus parancsolatja 's egyházi előljáróinknak rendelése szerént a' jelenlévő gyermekeket Isten Egyházába bévezetem.

MÁSODIK BESZÉD.

A' keresztség' mivoltáról.

Mint tudjuk, a' zsidó nép' számos tisztulásainak egyike az, mellyet keresztségnek neveztek ¹⁾. Mert a' szent írás szerint Jordánnál megkeresztelé

1) Hogy a' zsidóknál is volt szokásban az illy mosakodás, az ő Törvény számos helyein kívül mutatja azon szemrehányás is, mellyet Jézus Nikodemusnak tett (Ján. 3, 10.); minthogy

János a' seregesen hozzá érkezett zsidókat, kik közt volt maga Jézus is, és megkeresztelteté magát²⁾).

János, mint maga megvallá, csak vízzel keresztelé, Jézus pedig, mint ő jövendőlé, Sz. Lélekben fog keresztelni³⁾, az az keresztsége által a' Sz. Léleknek ajándékit, vagy is az isteni kegyelmeket fogja a' népek felett elárasztani, őket vétkeiktől megszabadítani, 's nekik az erkölcsös életre segítségül lenni. A' mit igére Jézus, bé is teljesíté.

Tanítá ő, hogy lelkiképen ujja születnünk kell, ha boldogító országába föl akarunk vétetni; 's ezt jelenti a' keresztségbeli megmosás⁴⁾. Keresztele ő valódiilag, nem ugyan személyesen, hanem tanítványi által⁵⁾ 's egyszersmind megparancsolá nekik, hogy tanítsanak minden népeket, és kereszteljék őket az Atyának, Fiúnak, és Sz. Léleknek nevében, hozzá tévén: *„Tanítsatok minden népeket, hogy megtartsák mindazokat, valamiket parancsoltam nektek, és ime! én veletek vagyok világ' végzetéig.“* És ismét: *A' ki hiszen és megkeresztelkedik, üdvözül; a' ki pedig nem hiszen, elkárhozik⁶⁾.*

Ez után megkivánja Jézus az ő benne, és tanításában való hitet, parancsolatinak megtartását, és a' keresztséget, az az a' vízzel való megmosást, mi által a' hitvallás letéttetik, és az országába vezető ut megnyílik. A' ki ehhez nem tartja magát, az, mint ő mondja, már megítéltetett, mert az olyan

Nikodemus, a' törvénytudó, tudhatá, miszerint az ujonnan születés vagy az életnek jobbra változtatása nélkül semmit sem ér a' mosakodás. Vó Ezek. 36, 25—27.

2) Matth. 3, 13—17.

3) Ján. 1, 33. Apost. csel. 1, 5.

4) Ján. 3, 5.

5) Ján. 3, 27; 4, 2.

6) Mát. 23, 19, 20. Márk. 16, 16, 17.

az üdvezítő tanításnak megtagadása vagy elmellőzése által már ítéletet mondott magára.

Jézus ezen parancsolatjának teljesítésére hozátok ide a' jelenlévő gyermeket. Most csak egy részét teljesítjük annak, mit Urunk a' maga híveitől kíván, nevezetesen a' sz. keresztségnek feladását.

A' más kettőt pedig, u. m. Jézus hitének megvallását, és tanításainak követését későbbben magának a' gyermeknek kell véghez vinni. Mindazonáltal kötelességében áll Szülőinek, és nektek érdemes Keresztatya és anya azt eszközteni, hogy ő mind a' két parancsolatot teljesítse; hogy Jézus boldogító országának munkás tagja lehessen: ellenkező esetben mind magatokra, mind pedig a' gyermekre kárhozatot hoztok. A' keresztség reá nézve haszontalan 's gyümölcstelen lesz, ha ő megérett korában a' szerint nem él. Sőt maga a' lelki megújulás sem fog neki hasznára lenni, ha a' romlottságba és bűnökbe visszatér, 's életét bennök tölti el. Annakokáért minden alkalmat és csábítást a' roszra, távoztatni kell tőle; 's különösen a' Szülőknek, Keresztatyának 's anyának, és mind azoknak, kik őt nevelni kötelesek, a' vele bánásban arra kell ügyelniök, hogy a' jó mag helyett konkolyt ne vessenek, és ültessenek a' kisdéd' szívébe. Mert jobb lett volna soha gyermekeket nem nemzeni és szülni, mint őket kárhozatra nevelni 7). Milly rettenetes ítélet várakozik mindazokra, kik kötelességeiket e' tekintetben nem csak nem teljesítik, hanem még e' mellett ellenkezőt is cselekszenek; kik a' helyett hogy építenének, rontanak; kik a' helyett hogy a' kereszténységbe avatott gyermeket az erkölcs útján vezetnék, azt a' bűnök' ösvényére térítik, vagy röviden elrontják! Meg lévén győződve, hogy ez

7) Mat. 26, 24; 18, 6—10.

a' jelenlévő kiseddel nem fog történni (mert különben jobb volna a' keresztséget abba hagyni), kezdjünk a' kereszteleshöz, és vigyük végbe.

HARMADIK BESZÉD.

Az ujonnan születésről, mint a' keresztség' foganatáról.

Ádám' vétke által az egész emberi nem a' romlásnak olly állapotjába esett, hogy abból nem volt magát képes kiszabadítani; azért szüksége lett egy emberfeletti megváltóra, és lelki megújulásra. Az Isten amazt megadá neki, és emezt az isteni Üdvözítő szerzé meg. Mert a' sz. keresztség által, mellyet parancsolatjára az apostolok vittek véghez és most ezeknek követői visznek véghez ¹⁾, az ember lelkiképen újra születik. Nevezet szerint Pál így ír ²⁾: *Nem tudjátok-e, hogy valakik megkeresztelkedtünk Krisztus Jézusban, az ő halálában keresztelkedtünk meg, t. i. vele együtt meghalván eltemettettünk a' keresztség által, hogy valamint Krisztus feltámasztatott a' halálból az Atyának dicsőséges hatalma által, úgy mi is az életnek ujságában járunk. Mert ha az ő halálának hasonlatossága szerint béoltatván vele egyesülünk: a' feltámasztásban is részesei leszünk. Azt tudván: hogy a' mi ő emberünk vele együtt megfeszítették, hogy elrontassék a' bűnös test, és többé ne szolgáljunk a' véteknek. Mert a' ki meghalt, megszabadult a' vétektől. Ha pedig meghaltunk Krisztussal; hisszük, hogy vele együtt élünk is. Mert tudjuk: hogy Krisztus feltámasztván a' halálból, többé meg nem hal, a' halál többé nem uralkodik rajta. Mivel a'*

1) Apost. cselek. 8, 12, 36, 38; — 9, 13; — 10, 48; — 16, 15, 33; — 19, 3, 4, 5; — Rom. 6, 3; 'stb.

2) Rom. 6, 3—13.

mi halálát illeti: csak egyszer halt meg a' bűnnek miatta; a' mi pedig életét illeti: Istennek él. Így gondolkodjatok ti is magatok felől; hogy a' vétéknek ugyan meghaltatok, de Istennek éltek a' mi Urunk Jézus Krisztus által. Ne uralkodjék tehát a' bűn a' ti halandó testetekben: hogy kívánságainak engedelmeskedjete. Se pedig ne nyujtsátok a' ti tagjaitokat a' hamisságnak fegyverei gyanánt a' bűnnek; hanem mint a' halálból új életre feltámadottak szenteljétek föl magatokat Istennek, és a' ti tagjaitokat, hogy az igazságnak fegyverek gyanánt szolgáljanak, adjátok által Istennek³⁾.

Nekünk tehát, kik hajdan mindnyájan testi kívánságainknak engedők át magunkat, 's így büntetésre méltóbbak lettünk minden másoknál; nekünk igen is, kik lelkiképen holtak valánk: Isten, határtalan könyörülete 's mindent meghaladó szeretete szerint, Krisztus által új életet ada, 's jogot a' Menyországra. Ezen lelki ujraszületés, ezen új életbe lépés fog bennünket Ádámnak bűnös maradványától megkülönböztetni, 's Krisztussal egyesíteni. Ez által lelkiképen Isten' fiaivá leszünk; mert, mint sz. Pál mondja ⁴⁾ „mindnyájan Isten' fiai vagytok a' Jézus Krisztusban való hit által; mert valakik a' Krisztusban megkeresztelkedtetek, a' Krisztusban öltöztetek föl“ (magatokat az ő tulajdonává tettétek, 's vele egyesültetek ⁵⁾ „Isten az ő irgalmasságából üdvözíte minket az ujjonnan születésnek ferdője 's a' sz. Lélektől származó megújításnak általa, kit kiönté ránk bőségesen Jézus Krisztusnak, a' mi üdvözítőnknek általa, hogy az ő ke-

3) Hogy előszóval tartandó beszédekben az idézett helynek csak tartalma 's talán némi magyarázata leszen elmondandó, főleg megjegyezni.

4) Efez. 2, 3—6.

5) Gal. 3, 26.

gyelméből megigazulván reménységünk szerint az örök életnek örökösü legyünk“⁶⁾.

Hogy pedig ezen reménység hiúvá ne legyen, tanácsolja sz. Pál⁷⁾, hogy jó cselekedetekkel díszeskedni igyekezzünk, mert ezek hasznosak az embernek. A' keresztség által tehát eltemettetik a' hajdani Ádám, a' bűnnek embere, 's uj életre támad fel Krisztussal. Ezen nyilvános cselekedet által e' keresztelendő, vagy inkább nevében a' Keresztatyja és anyja, a' világ előtt ünnepélyes ígéretet tesz, hogy az órától fogva utálja a' bűnt, és az Evangeliumnak tanításához alkalmazza cselekedeteit, és Isten' szentségének megfelelő életet él. Ezen ünnepélyes ígéret, vagy is inkább annak későbbi megújítása, melly közönségesen az Úr vacsorájának első vételekor szokott történni, maradandó benyomást tesz a' kereszteltre, hogy ez jó feltétele mellett állandóul megmaradjon. Ez vala ezélja az Apostolnak, midőn ő a' keresztényeket a' sz. keresztségre, 's akkor tett fogadásukra vissza emlékeztette, és akkor nyert megújulásukra figyelmeztette.

Kövessétek tehát ezen megkeresztelendővel sz. Pál Apostol' cselekvésmódját; emlékeztessétek őt gyakrabban mai ujonnan születésére, és a' bűnnek megtagadására, a' mit most az ő nevében magatok cselekesztek.

Adjátok mindezeket gyakran elejbe, hogy kész legyen mindazokra, mellyeket nevében ígérték. E'kép a' jelenvaló szertartás olly benyomást gyakorol majd rá, melly élte' fogytáig megmarad és a' jóra szüntelen ösztönözendi őt. Ezen reménység fejében a' sz. keresztség által részesítsátok őt az ujonnan születésben!

6) Tit. 3, 5. 6.

7) Tit. 3, 8.

NEGYEDIK BESZÉD.

Keresztség által az ember Jézus' Anyaszentegyházának tagjává lesz.

Jézus Krisztus, Megváltója az emberi nemnek, mint tudjuk, az Isten' Országába, és az ő Anyaszentegyházába való léphetésre a' viz- és sz. Lélekbeli megkereszteltetést kívánta. Ő maga világosan mondja, hogy az embernek Keresztség nélkül az ő Országába jönni, és benne részt venni nem lehet; a' Keresztség által pedig ennek tagjává lesz. Milly kegyelem! Jézus eljött az emberek a' bűnnek szolgaságából megszabadítani, 's e' megszabadulást tanítása, szenvedése, és halála által eszközli; egy birodalmat alapít a' földön, hol minden szükséges eszközöket hátrahagyott; és ezen birodalmat mi Anyaszentegyháznak, azaz egyházi társaságnak, egyházi községnek nevezzük.

De az ő országa nem e' világból való, mint ő mondja ¹⁾; az nem földi, nem testi ország, melyben a' kívánságok' kielégítése uralkodik: hanem lelki ország, hol a' sz. Lélek által erkölcs, igazság, nyugalom, egység, és öröm uralkodik ²⁾. Sz. Pál szerint ³⁾ Krisztus ezen Országá' valamennyi tagjainak, a' mint egy Úr, egy Hit, egy Keresztség, 's egy Atya Isten vagyon, magok közt az akarat megegyezése által a' békeség' kötelét fen kell tartaniok, 's csak egy testet 's lelket képezniök, valamint egy reményük 's hivatásuk vagyon, annyival inkább, hogy Jézus feje minden tagokuak, kik azon egy erkölcsi testhez tartoznak. Mert valamint egy test sok tagokból áll; úgy szinte mindnyájan, — zsidók, és pogányok — a' keresztség által egy er-

1) Ján. 13, 36, 37.

2) Rom. 14, 16, 17.

3) Efez. 4, 3—6.

kölcsi testhez kapcsoltatnak ⁴⁾), mivel Jézus magát Megváltóul adta ezen erkölcsi testért, az az: Anyaszentegyházáért, 's azt a' vízzel való keresztség által, melly az ő parancsolatjára történik, megtisztította ⁵⁾).

A' Keresztség által tehát az Anyaszentegyháznak, Isten' országának, Jézus erkölcsi testének tagjaivá leszünk, a' mennyei Atya' fiaivá, és Krisztus' örökös társaivá válunk ⁶⁾).

Igaz ugyan, hogy Krisztus' országa nem földi, de még is a' földön létezik. Az az: Krisztus' országa nem testi, hanem lelki; célja nem földi hatalom, magasság, becsület, és tekintet; hanem az igazság, erkölcs, megelégedés; célja: Isten' mennyei országára készíteni, és vezetni bennünket, melly egyedül lakhelye a' valódi boldogságnak. E' szerint már itt e' földön készül Isten' országa; egyes emberekre nézve kezdődik a' Keresztségben; 's, ha hívek maradnak, tart örökön örökké ⁷⁾).

Boldog tehát azon pillanat reánk nézve, mellyben ezen országba iktattatunk! 's vajha ennek emlékezete éltünk fogytáig lebegne előttünk! vajha állandóul szemeink előtt tartanók, hogy Isten' országához tartozunk, hogy Krisztus' erkölcsi testének tagjai, Isten' fiai, és mennyországának közös örökösök vagyunk! bár soha se felejtenők el, hogy Isten' szülöttei vagyunk, kikké a' sz. Keresztség által lettünk. — Mert ha ezt szivünkön viselnők, úgy szünet nélkül iparkodnánk az Anyaszentegyház parancsolatit és szabályait megtartani; úgy készek volnánk használni azon orvosszereket, mellyeket nekünk Jézus' nevében szerető anyaként nyújt, t. i.

4) Kor. I. 12, 11—14.

5) Efez. 5, 26.

6) Rom. 3, 15—17.

7) Máté 25, 34, 46.

a' szentségeket; figyelnénk rendeléseire, azokat tiszteletben, becsben tartanók, és ellenök soha nem véténénk.

'S hogy e' kiseddel idővel minden így megtörténjék, iparkodnotok kell mind nektek, mind szülőinek őt jól nevelni. Bizván tehát abban, hogy e' jelenlévő gyermek érdemes tagja leend az Anyaszentegyháznak, és a' Kegyelmet, melly szerint az Anyaszentegyház tagjává lett, átlátni, megfontolni, mindenek felett becsülni egykor maga is fogja és állandóul a' szerint fog élni, a' sz. Kereszttség által Anyaszentegyházunk' tagjává avassuk föl őt.

ÖTÖDIK BESZÉD.

A' sz. Kereszttségben bűneinktől tökéletesen megtisztulunk.

Az első embernek vétke által az egész emberi nem bűnnek szolgaságába esett, mellyből nem vala képes magát kiszabadítani. Ádámnak minden ivadéki, természetöknél fogva a' kárhozat fiai. Azonban valamint egy ember által jött be a' világba a' bűn, és a' bűn által a' halál és nyomorúság minden emberekre elterjedt, mert mindnyájan vétkeztek; valamint továbbá egyetlen embernek vétke mindnyájoknak kárhozatát maga után húzta: úgy Isten is a' megkegyelmezést mindnyájokra egyetlenegy, úgy mint Jézus Krisztus által árasztotta el ¹⁾. Ez mindenkinek igazulására a' vízzel való Keresztséget rendelte. Mert minthogy a' Jézus Krisztussal egyesültekben semmi kárhozat alá tartozó nincsen ²⁾ 's minthogy a' Kereszttség által véle egyesülünk, a' Keresztségnek minden bűn szennyet le kell mosnia. Azért jól mondja a' tridenti

1) Rom. 5, 12—18.

2) Rom. 8, 1.

zsinat³⁾), hogy „azokban, kik a' Keresztség által Krisztussal az ő halálában eltemették, — semmi sem marad, mi előttök a' menyországnak ajtaját bezárhatná.“ Minthogy tehát menyből a' bűnön kívül semmi sem rekeszt ki, azt a' Keresztségnek el kell törölnie, és pedig:

1-ször az eredendő bűnt; mert sz. Pál szerint törvénye a' Léleknek, ki a' Krisztus Jézus által életet szerez, megszabadított bennünket a' halált okozó vétkeességnek hatalmától⁴⁾. Azon élető Lélek, melly a' víz által való megújulást eszközli⁵⁾.

2-szor a' cselekedendő bűnöket; ugyan is azt mondja sz. Péter⁶⁾: „*Térjete meg, és keresztelkedjék meg kiki közöletek a' Jézus Krisztusnak nevében, a' bűnöknek bocsánatjára*“ és sz. Pál⁷⁾ a' bűnösökről irván a' Korintusiakhoz: „*És effélék ugyan valátok némellyek; de megmosattatok (megkeresztelkedtetek), de megszenteltetetek, de megigazúztatok az Ur Jézusnak nevében, és a' mi Istenünk Lelke által.*“ Ugyan az a' Koloszszaiakhoz⁸⁾: „*Ő általa, Jézus Krisztus által nyertétek a' valódi megszenteltetést; a' kiben körül is méltéttetek nem kézzel végbe vitt körülmetelés által, hanem a' Krisztustól szerzett körülmetelés-sel, melly a' testnek vétkeiből való kivetkezésében áll. Tudniillik: eltemették ő vele együtt a' keresztségnek általa, 's ő benne már fel is támasztattatok azon hitnek általa: hogy ő az Istennek hatalmassága által a' halálból feltámasztatott. És*

3) Tridenti zsinat V. ülés, 5. czikk.

4) Rom. 8, 2.

5) Ján. 3. 5. E' szerint az eredendő bűn, bár millyennek is tartassék az, a' keresztség által eltöröltetik, mert a' bűn' urasága megtöretik.

6) Apost. cselek. 2, 38.

7) I. Kor. 6, 11.

8) Kol. c. II. 11.

*titeket, kik bűneitek miatt testeteknek környölme-
télelenségében mint pogányok meghalva valátok,
benneteket vele együtt megelevenítet megbocsátván
néktek minden bűneiteket.*“ — E' szerint tehát a'
jóra való tehetetlenség eltűnt, és a' jóra képesség
helyre állíttatott.

A' rosztára való hajlandóság megmarad ugyan a'
Kereszttség után is, de a' nélkül, hogy kárhozatos
lenne. Ezen hajlandóságot a' kereszténynek le kell
magában győznie, az észnek alá vetnie, 's rajta
uralkodnia. Minden esetre pedig ezen hajlandóság
a' keresztényt önmagával ellenkezésben tartja élte'
fogytaig, egy örökké tartó viaskodást okoz az ész,
és test között, de melly által egyszersmind a' Ke-
restmény magát Jézus' valódi követőjének bizonyít-
hatja be, 's bebizonyítani tartozik is.

Iparkodjunk tehát ezen keresztelendőnek a' ké-
sőbbi önmagával való viaskodást megkönnyíteni az
által, hogy mi úgy fejtsük és miveljük ki az ő még
most szendergő tehetségeit, hogy a' test' el nem ma-
radó ostromainak ellentállni mindig képes legyen;
fojtsuk el benne a' test ösztöneit mindjárt csirájok-
ban, és a' rosztára hajlandóságnak, mihelyt mutat-
kozik, ellene dolgozzunk; adjunk neki jó példát a'
maga meggyőzésére, 's ezen példa' buzgó követé-
sére serkentgessük őt. Jaj nekünk felvilágosítottak-
nak, ha ezt elmulasztjuk. Jaj nekünk, ha jámbor
fogadásainkat meg nem tartjuk. Jaj nekünk, ha so-
kat ígérünk és keveset teljesítünk! — És ha mi be-
töltjük kötelességünket, akkor a' keresztelendő sem
fogja a' maga kötelességét elmulasztani. Ezen hi-
tünk, ezen reményünk, és ezen fogadásunk által
szolgáljon neki a' sz. kereszttség a' bűnök szennyé-
től való teljes megtisztulásra.

HATODIK BESZÉD.

A' gyermekek' keresztelésének szükségéről.

Minthogy a' sz. Írás szerint minden, ki nem hiszen, és meg nem keresztelkedik, maga magára kárhozatot mond, és a' hitnek tanítása szerint a' vízzel való keresztség csak annak forró kívánsága, vagy pedig a' vértanu (martyr) halál által pótolthatik ki: igen is világos: mért kereszteljük meg már a' kisdedeket? azért t. i. mert nálok egyiknek sincs a' két utóbb említett eset közül helye. És ha mindjárt nem is lehetne sem a' vízzel való keresztségnek, sem pedig az azt kipótló módoknak szükségét a' gyermekekre alkalmazni, még is mindig hasznos lenne őket megkeresztelni; mert a' nélkül Jézus boldogító országának tagjai nem lehetnek; mert Jézus szavai szerint ¹⁾ senki sem mehet be az ő országába, ha csak a' vízben és sz. Lélekben ujonnan nem született.

Tehát minden más okot félretévén, csak azért is meg kell a' gyermekeket keresztelni, hogy ez által Jézus Krisztus' erkölcsi testéhez tartozzanak, hogy ezen beiktatás által jogot nyerjenek az üdvöz-ség eszközeire, melyeket Anyaszentegyházának szerzett, és hagyott. És nem követnénk-e el rajtok igazságtalanságot, és kegyetlenséget, ha tőlök a' Messias' országába való bemenetelt megtagadnók, midőn az úr őket onnan nem csak ki nem zárta, hanem inkább, hogy oda tartoznak, világosan kijelentette, mondván ²⁾ „Hagyjátok a' kisdedeket hozzám jöni, és ne tiltsátok el őket tőlem, mert ilyeneké az Isten országa.“

Megparancsolta ugyan Jézus az embereket előbb oktatni, és azután megkeresztelni: azonban ez

1) Ján. 3, 5.

2) Mark. 10, 13—16. — Mát. 19, 14.

csak az arra alkalmas korukat, a' felnőtteket illeti. Illyeneket természetesen előbb oktatni kell, hogyszem megkereszteltetnének; ellenben a' kisdedeknél a' tanítás a' keresztség után következik. Tagadhatatlan, hogy a' gyermekeket legrégibb időktől fogva megkeresztelték; igen hihetőleg már magok az Apostolok is megkeresztelték őket, mert ők egész háznépeket, egész családokat kereszteltek meg, kik közt gyermekek is lehettek³⁾. Bizonyítják e' mellett a' sz. Atyák is, hogy az Anyaszentegyház az Apostoloktól vette a' gyermekek' keresztelését⁴⁾.

Azonban magától értetik, hogy a' gyermekek az ész' kifejlése éveinek elérével a' keresztségi fogadásokat jóvá hagyni, és megújítani tartoznak, — nem mintha a' keresztség a' nélkül meg nem állhatna, mert eltörölhetetlen jelt, vagy bélyeget nyom az a' keresztényre, melly által a' nem keresztényektől magát örökre megkülönbözteti; hanem egyedül hogy azáltal több erőre 's foganatra kapjon. Mert az olyan megújítás, főképen ha ünnepélyesen történik, nagy bényomást szokott tenni a' már észével élő emberre, melly őt ugyanazon fogadásnak megtartására ösztönözi. De nem is hihető, hogy egy okos ember jóvá ne hagyja a' Keresztséget, mellyet néki gyermekségében föladtak, mert azt csak föl nem tehetjük, hogy a' jót magától valaki eltaszítaná; sőt abban mindnyájan örömet részesülünk. Azért a' kisdedek is köszönettel tartoznak azoknak, kik őket keresztvizre viszik. És ez is egy indító ok a' keresztatya- 's anyaság' elfogadására, hogy

3) Apost. cselek. 16, 15, 33. — Kor. I. 1, 16.

4) Fölösleg volna e' helyt az atyák' p. Justin', Irén', Cyprián', Origenes', Tertullian', Ágoston', naz. Gergely', Jeromos', Siricius pápa' 'stb. szavait felhozni, valamint a' zsinatok' végzéseit is szóról szóra kiírni, minthogy mindezek többnyire meg vannak a' theologiai munkákban 's különben is elegendőleg igazolja őket az Anyaszentegyház' szokása.

a' gyermekek megkereszteltessenek; indító ok arra, hogy a' Keresztatyák 's anyák magokat az őket illető kötelességeknek alá vessék, 's azon legyenek, miszerint keresztgyermekük a' nevőkben tett fogadáshoz képest neveltessenek; mi, fájdalom, napjainkban gyakran elhanyagoltatik. Mennél együgyűebbek a' Szülők, annál sürgősb a' kötelesség, mellybe ti most léptek. Bízva bennetek, hogy ezt híven teljesítenditek, megnyugottan 's vonakodás nélkül teljesíthetem kötelességemet, 's ezen gyermeket Jézus' hite szerint megkeresztelem.

HETEDIK BESZÉD.

A' keresztelés-közi szertartásokról általjában.

Jézus' parancsolatja szerint mind azoknak, kik Isten országába felvétetni kívánnak, vízben és sz. Lélekben ujonnan kell születniök. Ez, az emberre nézve olly szükséges ujonnan születés szokás szerint vagy az egész testnek bémártása, vagy megöntése, vagy befecskendezése által¹⁾ ezen szavak kimondása közben vitetik végbe: „Én téged keresztellek az Atyának, Fiúnak, és sz. Léleknek nevében“²⁾.

A' keresztségnek ezen okvetetlenül szükséges részeihez az Anyaszentegyház némelly szertartásokat ragasztott, és azokat az idő körülállás és

1) A' külső megmosás jelképe lévén a' bűnöktől való belső megtisztulásnak 's a' megöntés olly jól jelentvén ezt mint a' bémártás és megmosás, az Anyaszentegyház mind e' három módját a' keresztelésnek teljes joggal tarthatta jónak. 'S azért a' római katechismus szerint, Part. 2. cap. 2, 13: „ex his ritibus quicunque servetur, baptismum vere perfici credendum est. Retinendus est tamen a fidelibus is ritus, quem unusquisque in sua ecclesia servari animadverterit“ 's itt a' katechismus Gergely' Libr. I. epist. 41. „ad Leandrum“-ára hivatkozik.

2) Máté 28, 19.

szükségekhez szabta ; részint hogy a' Keresztségnek nagyobb ünnepélyességet szerezzen, részint hogy azt a' Kereszteltekre ható, és maradandó benyomás által fogatosabbá tegye ; mivel ezen szertartások hasznosak a' jó gondolatoknak, ájtatos kívánatoknak, és szent feltételeknek felébresztésére, és azoknak gyakrabbi visszaemlékezés által való megújítására, minek az ember' minden cselekedeteire 's egész életére kétségkívül nagy befolyása vagyon.

A' Keresztelés közben előforduló szertartások főbbjei minden századokon át ezek voltak. A' keresztelendő felett imádkozni, ugyan annak nevében ellene mondani az ördögnek, és a' Keresztýén-hitet megvallani.

Semmisem természetesebb, mint a' felett, ki a' sz. Keresztségben részesült, imádkozni, hogy a' bűntől megszabadulás' kegyelmét megnyerje, 's hogy ezen kegyelem, ellenére mindazoknak, mik a' bűnbe visszatántoríthatnák, őt vissza tartsa. Semmisem természetesebb, mint ezen imádságban az ördögnek, mint első bűnösnek, mint szerencsétlenségünk' fő okának ellenmondani, a' mint ezen imádságok a' sz. lapokban alapulnak is. Semmisem természetesebb, mint hogy az illy imádságok, ellenmondások és ígéretek által a' keresztelendő ünnepélyesen haddat indítson az ördög, valamint minden gonosz t. i. a' bűn, ellen, a' pogányság, a' bálványozás, és minden tévelygések ellen, és erre a' Keresztény hitvallást letegye. Semmisem természetesebb, mint hogy a' gyermekek' Keresztelésénél mint ezeket az ő nevökben mások fogadják, és az illy ígéretek beteljesítésének eszközzésére magokat lekötelezzék. Semmisem természetesebb annál, hogy még csak ezek után kezdődik a' Keresztelés ; mert, minthogy akarátja ellen senki föl nem avattathatik Jézus' reliigiójába, a' felnőtt embereknek mindezt előre bo-

csájtott tanítás után kelle ünnepélyesen fogadniok, kisedek helyett pedig mindezt másoknak kell megtenniök.

Ha tehát ezen szertartásokat az Anyaszentegyház' kívánsága szerint haszonnal akarjuk végbe vinni; úgy azokat, minthogy a' jelenlévő gyermekekre még nem alkalmazhatók, min magunkra kell alkalmaznunk. Ehez képest elevenen meg kell gondolnunk, hogy mind ezek a' mi keresztelestünk' alkalmazásával is épen úgy vitettek véghöz; hogy keze-seink — keresztyánk, 's anyánk — által a' papnak imádsága után a' bűnnek, minden gonosznak 's testi kívánságoknak ellene mondván, megígértük, hogy a' józan ész, és keresztyén vallás szerint fogunk élni. És egyszersmind ezen kérdéseket kell magunkhoz intéznünk: megtartottuk-e eddig keresztségi fogadásinkat? nem hagytuk-e magunkat a' testiség által e' vagy ama' rossz cselekedetre eltántorítani? engedelmeskedtünk e mindenkor a' józan ész szavának? Ugy viseltük-e magunkat minden időben mint igaz keresztyénhez, és Krisztus valódi követőjéhez illik? nem szégyenlettük-e valaha hitvallásunkat? Ugy bántunk-e embertársainkkal, mint akarók, hogy mások velünk bánjanak? vagy inkább gonosz testi kívánságainknak tömjényezvén nem tettük-e magunkat a' Keresztség által nyert kegyelmekre méltatlanokká?

Ezekre pontosan lélek ismertetünk felelhet. Minden esetre ujítsuk meg keresztségben tett fogadásunkat; azokat legalább mostantól fogva iparkodjunk megtartani, és testi kívánságainknak legalább ezen túl álljunk ellent. Tegyük ezt kedvesim e' gyermek' ünnepélyes keresztelese mellett; tegyük mindnyájan. Gondoljuk azt e' szertartásoknál, mintha ezek különvéve mindegyikünket illelnének, mintha egyenest rajtunk vitetnének végbe, mintha csak most

vennők föl a' sz. Keresztséget magunkra! 's ezen szándékkal megkezdem a' Keresztelést.

NYOLCZADIK BESZÉD.

A' keresztelés előtti szertartásokról.

A' mint tudjátok és jelenleg tapasztaljátok is, nem mindjárt vezettetik be a' keresztelendő az anyaszentegyházba, hanem előbb imádkozunk fölötte 's vele az ördögnek ellentmondatunk; miután a' Pap nevet ad neki, és három ízben kereszt' formára rá lehell — homlokát, és mellét a' sz. keresztnek jegyével megjeleli, sőt ad szájába, kezeit rá teszi, őt ismételve Isten oltalmába ajánlja, és füleit nyálalal keni meg.

Mindezek a' keresztségnek hajdankori ünnepélyes föladásán alapulnak, midőn még t. i. közönségesen csak fölnöttek járulhattak a' Keresztséghöz. Mindazok, kik a' Kereszténység' fölvételére készeknek nyilváníták magokat, akár tudósok, akár tudatlanok, Krisztus' parancsolatja szerint előbb tanítatának ¹⁾. Azonban különféle időkben különbözőképen történt e tanítás is ²⁾. Így az első században megelégedtek a' boldogító tanítás rövidebb sommája főbb czikkelyeinek tudásával: p. o. „hogy a' megfeszített Jézus Istennek valóságos fia, Megváltónk; bánja meg mindenki vétkeit, és keresztelkedjék meg“ ³⁾.

1) Máté 28: 19, 20.

2) E' tekintetben négy időkört állapíthatni meg. Az I. Krisztus 's az Apostolok' idejétől kezdve 100-ik évig; a' II. ismét a' 600-ik évig Nagy Gergely Papáig; a' III. ismét 1614-ig, melyben minden egyháznak adatot saját szertartásos könyv, vagy mellyben a' romai Rituale jelent meg V Pál alatt, 's a' IV innét időkig.

3) Apost. cselek. 2, 38; 3, 35 — 39; 10, 34 — 44; 16, 13 — 15; 18, 8. Vö Kor. I. 14; Gal. 6.

A' következett időben, egész a' hatodik századig, főkép az üldözések kora után, melly 312 esztendőben Konstantin Császár uralkodása alatt végződött, nem elégedtek meg olly kevéssel, különbféle iskolákat állítottak, Katecheta nevezet alatt tulajdon tanítókat rendeltek, kik az ujonczokat, kiket Katechumenusoknak hívtak, a' keresztény hitben oktatnák. Így támadt a' Katechumenatus, melly hosszabb, vagy rövidebb ideig tartott az emberek' idő' és személyek' környülállásai, buzgósága, és előmenetele szerint és i. t. ⁴⁾

Maga a' Katechumenátusba való felvétel is bizonyos szertartásokkal volt összekötve. Kezeiket az ujonczföle tették, imádhoztak fölötte, a' homlokát, szemeit, fülét, orrát, mellét, nyakát, és száját kereszttel jelelték meg ⁵⁾, reá leheltek ⁶⁾, sót adának szájába ⁷⁾, orrát, és füleit nyállal kenték meg ⁸⁾ és i. t.

Ezek után különbféle fokok következtek, melyeket a' Katechumenusoknak megkelle haladniok; első fokon állottak a' *hallgatók*, kiknek a' vallásos gyűlésekben ünnepélyes isteniszolgálatokban egyedül a' sz. Írást, és annak magyarázatját hallgatni vala szabad, mi közönségesen három esztendeig tartott ⁹⁾; második fokon voltak a' *térdelők*, kiknek szabad vala a' rájuk czélzó, őket is érdeklő imádságokon megjelenni, és a' Püspöknek áldásá-

4) Lásd e' tekintetben sz. Ágostont „de Symbolo fidei ad Catechumenos lib. 2. cap. 1. de catechisandis rudibus“; Euseb. hist. eccles. libr. 6. cap. 5; cap. 19. stb.

5) August. de peccat. merit. cap. 26; de symbol; ad catech. cap. 1.; de catechis rudibus eap. 20; confess. libr. I. cap. II.

6) Zsid. libr. 2. de div. offic. cap. 20. — August de symb. ad catech. cap. 20; libr. contra Jul. cap. 20.

7) Origen. homil. in Ezech. — August. confess. libr. I. cap. 11. de catechis. rudibus cap. 26; Concil. carthag. cap. 5.

8) August. tractat. in Joann.

9) Concil. Nicaen. ann. 325. can. 14.

ban részesülni ¹⁰⁾; harmadik a' *kérőké* vagy a' *választottaké*, kik a' Katechumenatus' végéhez közelítének, és magokat vallásos cselekedetek gyakorlása által a' keresztségnek rövid idő múlva történendő föl vételére készítgeték ¹¹⁾).

Következett századokban a' Katechumenatus' ezen szertartásai majd nem mind megmaradtak, még is azon különbséggel, hogy azok egyenesen a' Kereszteléskor kiváltképen mióta szokás szerint csak kisdedeket keresztelnek, az egyház küszöbén vagy ajtajában vitettek véghez, a' mint jelenleg is történik.

Az *egyházba be nem eresztetés* a' régiek' Katechumenatusára emlékeztet bennünket, melly szerint igen sokat kelle kiállaniok addig, míg Krisztus' anyaszentegyháza tagjai közé felvétettek.

Valamelly *Szent' nevének feladása* által eleven példa állittatik a' Keresztelendő elébe, hogy azt élte' minden viszontagságaiban követni törekedjék.

A' *rálehelés* által, melly Jézus' példája szerint történik ¹²⁾ jelentetnek a' sz. Lélek ajándéki, mellyekben a' Keresztelendő részesül.

A' *többszeri keresztvetés* által jelentetik, hogy a' keresztelendő magát a' megfeszítettnek vallásához tartozónak szóval is, szívvel is, tettel is vallja meg ¹³⁾.

Az *ördögnek* mint minden rossz' kútfejének *kiűzése* által jelentetik, hogy a' keresztelendő kerülje a' bűnt, 's hogy tőle mindenkor irtózzék. Mert Sz. Agostonként ¹⁴⁾: „A' Katechumenosukra rá-

10) Concil. Laodic. can. 19. — Carthag. IV. can. 84; — Ambros. libr. de myst. iuit; — Cyrill. Cateches. myst. 6.; — Concil. Aransie. I. can. 19.

11) Cyrill. catechet. I et 2.

12) Jan. 20, 20.

13) Máté 10, 32, 33.

14) Libr. I. contra Jul. cap. 4.

leheltek 's velök ellene mondatának az ördögnek hogy a' setétségnek hatalmából kiragadtatván Kri-stus országába tétessenek át, az az: a' bűnök szolgaságából az evangéliumi Kegyelemtörvénybe a' mindent felvilágosító fényességbe.

A' *só által* a' Keresztelendő alattomban arra intetik, hogy jóizűnek találja Jézus' tanítását, 's hogy a' bűntől mint lelki rothadástól iparkodják ma-gát megőrizni¹⁵⁾.

A' *kezek feltevése* az Isten ótalmát jelenti¹⁶⁾.

A' *füleknek nyállal megkenése* által arra in-tetik, hogy Jézus tanításainak hallgatására mindig készen legyen¹⁷⁾.

Ha ezen szertartásokat, mellyek a' mi keresz-teltetésünknel is végbe vitettek, még eddig magunkra nem alkalmaztuk, ugy cselekedjük azt legalább most, és ennek utána. De törekedjünk egyszersmind 's főképen ti érdemes Kereszt Atya, és Anya, hogy a' jelenlévő gyermek, ha egyszer eszével fog élni, hasonlóképen cselekedjék, hogy így a' sz. szokások, mellyeket mi most rajta véghez viszünk, ohajtott hasznót hozzanak. 'S ezen reménységben kezdjünk a' kereszteléshöz.

KILENCZEDIK BESZÉD.

Az ördögnek ellenmondásról 's hitvallásról.

Midőn a' keresztelendők' tanításideje bevégező-dött és már közeledett a' szent keresztség' fölveté-lének napja (a' honnét a' mi keresztségi szertartá-saink erednek hogy p. a' templom ajtajánál vagy a' torony alatt megszoktunk állapodni); ha mondom, az általjában véve hosszú készülődő lefolyott és a'

15) Máté 5, 13. — Márk. 9, 39, 40. -- Lukács 14, 35. — Kol. 4, 6.

16) Máté 19, 14, 15.

17) Márk 7, 32, 38; Vö Ján. 9, 6.

szent keresztség' fölvételének napja közeledett, a' mi közönségesen husvét vagy pünköszt szombatja volt, mert csak a' két nevezetes napon szoktak ünnepelesen keresztelni, 's innét van hogy a' keresztelő vizet maiglan is e' két napon szokás megszentelni: akkor a' keresztelendőeknek bűnbánó cselekedeteket kelle gyakorlaniok és bevett szokás szerint negyven nap lefolytában. Ezen idő alatt a' religio' titkaiban még kimerítőbb tanítást nyertek, melyeket mindeddig szántszándékkal nem adtak elejbök 's végre ugy vitettek a' szent keresztségre: de itt is előbb nyilvánosan ellene kelle mondaniok az ördögnek, és minden pompáinak, azaz: ellene mondaniok e' véteknek és mindannak, a' mi roszra vezethet.

Tudnillik miután a' keresztelő viz megáldva és szentelve volt, a' keresztelendőeknek mindnyájok szeme' láttára napnyugat felé fordított arczczal¹⁾ a' világnak és minden gyönyöreinek²⁾ pompáinak és roszaságainak³⁾, szóval, a' véteknek ellen mondaniok kellett. Mert a' mint arany száju szent János beszél⁴⁾ „a' megkereszteltetni kívánóknak mi előtt kegyelemben részesülnének, bűnöket meg kell bánniok és azokat elhagyniok“, tanítja ezt szent János, és szent Péter Apostol is⁵⁾. De a' ki bűneit megbánja, annak nem szabad többé olly dolgokba keverednie, melyeket megbán. Azért kell a' keresztségben mondanunk: „ellen mondok neked ördög, mert hozzá soha többé nem szabad visszatérnünk.... Ellen mondok neked ördög és minden pompádnak, és minden cselekedetednek és egészen neked ajánlom

1) Cyrill. hyeros. catech. myst. 1.

2) Ambros. de initiandis cap. 2.

3) Hieronym. Comment. in Matth. 25.

4) Chrysost cateches. 2 ad illuminandos.

5) Máté 3. 8. 9. — Apost. cselek. 2. 38.

magamat Üdvözítőm.... De az ördög' pompáit a' pogány színjátékok, circus' ünnepei, a' vétkek, némely napok' megülése, a' bűbájosság és jövődömondások teszik.“

E' szerint tehát az ördögnek ellen mondani annyit tett mint a' pogányságnak, bálványimádásnak, sötétségnek, tévedésnek és rossz cselekedeteknek mondani ellent. Azért erre nyomban következett a' *hitvallas letétele*, azaz: a' megkereszteltetni kívánóknak szinte nyilván és pedig szent Ágoston' tanúsága szerint magasabb helyre állva ⁶⁾ napkeletre fordított arczczal ⁷⁾ kelle kinyilatkoztatniok, hogy ők keresztények ⁸⁾. És ekkor Jézus' tanítmányának főágozatit értelmösen el kelle mondaniok a' szerint, mint azok a' szokásban levő — p. Apostoli — hitvallásban foglaltatnak. Szóval készeknek kelle nyilatkozniok és meg kelle ígérniök, hogy az evangéliom szerint élni és halni akarnak ⁹⁾. És ezen ígéret *keresztségi szövetségnek, keresztségi fogadásnak* mondatott és mondatik mainapiglan.

És valamint a' birkozók azon időben olajjal kenték meg testöket, a' szerint kenetett meg mellök és nyakuk a' keresztelendőknek is, jelentésére annak hogy erősek lenni iparkodjanak tett ígéreteiknek teljesítésében.

És, sz. keresztatyánk és anyánk által tett keresztségi ígéreteinkhöz, fogadásainkhoz hiven vicseltük-e magunkat mindeddig? a' vétket, és mindazt, mi rosszra vezethet, utáltuk, kerültük-e szünet nélkül? a' testiséggel, mint minden rosszak' kútfejével és legnagyobb ellenségünkkel szembe

6) Libr. 8 confess. cap. 2.

7) Hieronym. in Amos. cap. 6.

8) Máté 10. 32. 33.

9) Chrysost. hom. 40. I. Cor. 15. 29.

szállottunk-e mindenkor? 10) a' külső és belső ingerléseknek és kísérteteknek, mellyek bennünket roszra unszolnak, ellent állottunk-e illőképen? és a' roszra vezető alkalmakat lehető legnagyobb vigyázattal kerültük-e? Röviden: nem tértünk-e, nem estünk-e megint vissza abba, minek a' szent keresztségben ellenmondottunk és mindenkor ellen állani, az Ur vacsorájában legelőször részesültünk-kor olly ünnepélyesen, köteleztük magunkat?

'S minthogy ez megtörtént, kérjük Istent, bocsássa meg gyarlóságinkat 's szent keresztségi fogadásunk megújítása es fölkenetésünk hű emlékezte által adjon nekünk erőt, hogy legalább ezután ne szegjük meg fogadásunkat; kérjük őt, hogy ezen kegyelemmel áldja meg velünk együtt ezen kisedet is egész élte folytáig.

TIZEDIK BESZÉD.

A' keresztelés utáni szertartásokról.

Miután hajdan a' keresztelendők illőképen megtanulták a' keresztény hit' ágazatait 's a' sötétségnek és minden rosznak az az a' véteknek ellent mondtak 's az evangéliom' világosságához állottak és a' szerint élni ígérkeztek (a' mint ezekre a' keresztelési szertartások emlékeztetnek bennünket): *megkereszteltettek* azaz a' víz és szent Lélek által újra születtek.

Jelentésére annak, hogy a' szent keresztségben lelkipépen jámborabb életre újra születünk, rendelt az anyaszentegyház némelly szertartásokat mellyek nekünk, kiknek szerencsénk volt ujjászületnünk, igen hasznosak.

Ezen szertartásos szokások közt első helyen áll az *ur' imádsága*, melyet mi ugyan a' valóságos keresztség előtt mondunk el ¹⁾ 's mellyről arany-száju sz. János e'kép szól „a' bűnök' megbocsátása tesz bennünket Isten fiaivá“. Azért csak akkor nevezhetjük Istent atyánknak, midőn bűneinktől a' szent fürdőviz által megtisztultunk. Csak, midőn a' vétkek nehéz terhétől megszabadultunk 's ezen szent vízből kiléptünk, csak akkor mondhatjuk: Mi atyánk, ki vagy menyekben 'stb.

Ide tartozik azután a' *megkeresztelt feje' tetejének a' későbbre halasztott bérnálás helyett kris-mával megkenetése*. Ezen kenet arra inti a' kereszteltet, hogy a' megfeszített zászlója alatt bátran és erősen kell küzdenie.

Továbbá a' *keresztelt hajdan feje' ruhába öltözteték*, melyet ő egy hétig viselt ²⁾ 's ennek emlékezetére vagon a' kereszteléskor használni szokott feje' gyolcsdarab vagy fejkötőcske 'stb. Ez kétség kívül az örökké megőrzendő belső tisztaságot és ártatlanságot jelenti. És ezen ruha által, mintegy képben, fölszólíttatik a' keresztelt, hogy lelke tiszta állapotjára vigyázzon és hozzá semmi mocskot férni ne engedjen.

Végül *égő gyertya adatik a' kereszteltnek* vagy keresztatyá- 's anyának *kezeibe*; miáltal nyilván az jelentetik, hogy a' keresztelt már most az igazi világosság által világosítatott meg, melly maga Krisztus ³⁾, 's hogy mindenkor e' világosságban kell járnia ⁴⁾, másoknak jó példát mutatnia ⁵⁾ 's az okos

1) Görögszertartás szerint a' keresztelés után mondatik.

2) Ambros. libr. de myst. cap. 7. n. 37. — Augustin. Serm. 223; alib. 81. n. 1. de divers.

3) Ján. 1. 9. 12. 46.

4) Ján. 12. 35. 36.

5) Máté 5. 16. Efez. 5. 8. — Péter 1. 2. 9. 12.

szüzekként az isteni vőlegény' eljövetelére mindenkor készen lennie ⁶⁾).

És utóljára a' kereszteltek részesültek még a' bérnálásban és ur vacsorájában is, mi azonban kisdedeknél természetesen elmarad.

A' keresztelésnek ezen végső szertartásai nem más célból rendeltettek, hanem hogy általuk a' keresztelt beljebb és beljebb vezettessék titkaiba Isten' és az Üdvözítő' országának, melly ránk nézve a' keresztségben kezdődik és örökké tart. Ezen végső szertartások által mintegy ápolgattatik azon fiatal és gyöngye növény, mellynek az ég' számára kell nevednie ⁷⁾). Es ezen végső szertartások nagy hasznára válnak a' kisdednek, ha őket érettebb esztendeiben fontolóra veszi, p. midőn az oltári szentségben először részesülve a' keresztségi fogadásokat megújítja és e' szerint noha későn gyakorlatba veszi.

Azért rajta legyetek kedves keresztatyák és anyák, hogy keresztgyermekseitek, mihelyt eszökkel kezdenek élni, magok ujítsák meg fogadásaikat, mellyeket most ti tesztek helyettők 's ujítsák meg esztendőnként legalább egyszer, kereszteltetésök évnapján; mert van-e ránk nézve nevezetesebb nap, mit mellyen születünk 's nem legillőbb-e ezt legjobb Isten iránti háladatos érzemények közt ülni meg? 's tehetjük-e ezt helyesebben és neki kedvesebb módon, mintsem ha keresztségkori fogadásainkat megújítjuk?

Té tessétek ezt tehát meg keresztgyermekseitekkel 's bizonyosak lehettek hogy boldogságukat ez

6) Máté 25. 1. — 13.

7) Kívánatos, hogy a' keresztelést követni szokott Vendégeskedések egészen elmaradjanak; kivált a' mi romlott napjainkban.

által igen előmozdítjátok, mire tegyük mi meg most az első lépést!

TIZENEGYEDIK BESZÉD.

A' keresztgyermekök kötelességeiről.

A' keresztény hajdankorban különös tanítók (katechéta) vagy pedig nem szerint tanítónék (diacónissa) adtak a' keresztelendőkhöz mellé (katechumenusoknak neveztettek ezek, mert a' hitben tanítottak mielőtt a' keresztséget fölvehették volna). Ezen tanítónékhöz kivált a' valóságos keresztelésnél volt szükség, mert az egyházi történetek bizonyítják, hogy több század' folytában a' keresztelés bemelegítés által végeztetett.

A' tanítók és tanítónék bejelenték a' püspöknél a' keresztség föl vételére alkalmasokat; azért vigyáztak azok' erkölcsöire, jót állottak értők 's a' magok' nemebelieket a' szentkeresztségre vitték. Ezen kifejezésünk *„keresztvizre vittem, keresztvizre tartottam“* ama' régi szokásra mutat 's annak maradványa, miszerint a' keresztelendőket vizre kelle vinniök 's ott tartaniök a' keresztszüléknek.

Ezen tanítók és tanítónék ¹⁾ helyét ma a' keresztatyák és anyák foglalják el, 's ezeknek idővel kötelességök a' keresztelt nevelésével és tanításával járó gondokban a' szülékkel osztakozni, 's kivált akkor, ha a' szülék akár mi okból — p. betegségek miatt vagy mert megholtak — ezt megtenni nem képesek, vagy restségből 's talán religio hidegségből 'stb. tenni nem akarják. Ezért kezkeskednek ők és jót állanak, midőn a' gyermek nevében, ki még

1) Jegyzet. ma' régi szokáshoz képest elég volna minden kisdédhez — nem szerint — csak egy személyt verni; a' mi városokban úgy is van. Bárcsak faluhelyeken is így volna.

erre nem képes, a' szent keresztséget kérik, a' rosznak ellenmondnak, 's a' hitvallást leteszik; szóval: midőn a' keresztelés' szertartásaiban a' még tehetetlen kisded helyett részt vesznek.

Ők a' kisded' szüléinek képét viselik, sőt a' kisdednek valódi-lelki-szüléivé lesznek, minthogy őt újra szülik az örök életre. Azért lelki atyafiságba is lépnek a' kisdeddel 's ennek szüléivel; 's ez okból kereszt *atyáknak* 's *anyáknak* neveztetnek.

Azonban a' kereszt atyák és anyák korán sem tesznek azzal eleget kötelességeiknek, hogy ha ezen szertartásokat a' kisded helyett elvégzik 's ezen megbecsültetésért őt idővel meg-megajándékozzatják: ezen fölül tisztükben áll szemmel tartani, vajjon keresztgyermekük a' religióban illőképen oktattatik-e 's vajjon erkölce megegyezik-e a' keresztény religio' törvényeivel? — De fájdalom! a' szülék midőn komákat választanak többnyire csak az ajándékokra néznek. Vajha pedig másra tekintenének ilyenkor! vajha a' komák is, óvakodóbbak lennének ezen fontos kötelességek' magokra vállalásában! 's vajha megtartanák azon törvényeket, és rendelkezéseket, melyeket a' keresztatyák 's anyák elébe a' religio szab ¹⁾.

De elég, kedvesim! ti jól ismeritek a' tartozásokat, melyekre magatokat mainap lekötelezitek és bizom bennetek, hogy saját lelketek' nyugalmaért hiven is fogjátok azokat betölteni. 'S ezen esetben meg fog Isten benneteket áldani 's ha nem is ideig, örökre bizonyosan boldogítani. Mert milly nagy és jutalomra méltó jótétemény valamely ember' ideig és örökké tartó boldogságát, ha csak résznyire is eszközölni? melly igen hasonlítunk ez által magához

1) Tertul. de baptism. cap. 18. — Conc. Mediolan. sub Carolo part. 2. de baptism.

a' legjobb Istenhöz! 's milly örvendetes leszen ezért egykor a' kisdednek háladatosságát tapasztalnotok! 's mindez nem elegendőkép ösztönöz-e benneteket keresztyákká és anyákká lenni 's az ezen állapottal járó kötelességeket lélekismeretesen teljesíteni? 'S hogy ezek kezdésében benneteket ne akadályozzalak, Isten nevében fogjunk hozzá együtt.

TIZENKETTEDIK BESZÉD.

Ünnepélyes kereszteléskor, melly nyilvános isteni szolgálat' alkalmával vitetik végbe ¹⁾.

Kedves Hiveim! minthogy ezen ujdonszülött kisded a' szent keresztség által anyaszentegyházunk' tagjai közé fog iktattatni: lelki pásztori kötelességemnek tartom a' keresztelést nyilvánosan vinni végbe, részint hogy hálára gerjedjünk Isten iránt, ki bennünket is kegyes vala egykor e' szerencsében részesíteni; részint hogy akkor tett fogadásainkat megújítsuk 's ekkép boldogságunk' eszközlésében serényebbek legyünk.

Ha hitünk ágazataira vissza emlékezünk, úgy találjuk, hogy az ember, midőn a' teremő' kezéből jöve ki, Isten' képe volt ²⁾ és pedig kettős tekintetben: először, mert az Istenéhez hasonló értelemmel és akarattal volt fölruházva 's másodszor azért, mert minden tehetségei és vágyai a' legszebb megegyezésben, öszhangzatban, azaz: olly viszonyban állottak egymáshoz, miszerint a' szabad akarát mindig a' jót választotta 's ekép az ember Isten' kegyelmében volt. Isten' ezen fölséges képének megőrzése, kiképzése, tökéletesítése által, külö-

1) Kívánatos volna némellykor az egész egyházi község előtt föladni a' szent keresztséget.

2) Mós. I. 1. 27.

nösen az akaratnak egyedül jóra hajlandósága által kellett volna az embernek Istennel örökre egyesülnie 's, képe a' legnagyobb boldogságban részesülnie. Ő azonban vétkezett, mi által a' testiség benne erőre kapott; azaz: jóra való hajlandósága megfogyatkozott és rosszra huzá őt, 's Istennek egykori képe róla elenyészett. Az uralkodó testiség meghomályosítá értelmét és jóra való hajlandóságát meggyöngíté, 's minthogy ez nem határozódott egyedül az első ember párra, hanem a' természetes származás által minden utódaikra kiterjedt; rendeltetésének, céljának elérésére elégtelen lett az egész emberi nem ³⁾). De hogy erre ismét képessé tétessek, határtalan könyörületéből, megmérhetetlen szeretetéből és leirhatlan jóságából, mellyel nemünkhöz eleitől fogva viselteték, megígéri neki közvetlen segedelmét, megváltót ígére 's egyetlen fiát küldé, hogy általa az emberek visszaszanyerjék Istennek elvesztett képeit. És ezt, mint a' keresztény tanításokból tudjuk, tanítmányai megtartása és kegyelmei által érhetjük el.

Kiviláglik ebből, milly nagy hálával tartozik Istennek az egész emberi nem ezen megváltásért. Kiviláglik abból, milly nagy hálával tartozunk különösen mi, hogy bennünket azon tanítmányokban, és kegyelmekben részesített, hogy bennünket a' szent keresztség által mindjárt születésünk után fölvetett a' keresztények sorába, a' boldogító anyaszentegyház keblébe vezetett 's üdvözítő intézeteibe beavatott.

Mondom a' szent keresztség által ⁴⁾ melly a' lelki ujraszületésnek fürdője, melly bennünket romlottság' állapotjából a' kegyelmébe, 's a' bűn' szol-

3) Az isteni kinyilatkoztatásnak ezen tanítását igazolják a' történetek és tapasztalás. A' pogány bölcsek gyaníták egy, emberek fölött álló szabadító szükségét 's mi érezzük azt.

4) Maté 28, 19, 20. — Gal. 3, 27. — Márk 16, 15, 16. — Kor. 1. 6, 11. Tit. 3, 4, 5. — Apost. cselek. 2, 38, 'stb.

gaságából lelki szabadságba tesz át ⁵⁾). Azért a'szent Atyák a' keresztséget bűn' elmosásának, bűnök bocsátása szentségének 's élet' vizének, isteni kútforrásnak, megszentelésnek és megvilágosításnak nevezik ⁶⁾).

Istennek rólunk eltűnt képét a' szent keresztség által ismét vissza nyertük 's vele a' kegyelmet is, mellynek segedelmével ezt magunkon tökéletessíthetjük, azaz: akaratunkat jóra hajlíthatjuk, mire természetesen megkivántatik, hogy a' jót előbb megismerjük; mert az akaratnak jóra hajlása, mi előtt az értelem megvilágosodnék, kiműveltetnék, teljes lehetetlen. Tehát mind a' kettőre kell törekednünk, 's pedig először ismereteket gyűjtenünk azaz belátásunkat mennyire lehet, gyarapítanunk, gazdagítanunk, jobbitgatnunk, tökéletesítenünk; különösen Isten' tulajdonságainak, mellyeket követnünk kell, min magunknak és embertársainknak ismeretére törekednünk.

Másodszor akaratunknak ez uton szerzett ismereteinkkel megegyező irányt kell ki tűznünk, bár mikép ostromoljon is bennünket a' testiség, ezen kútfeje minden eltántorodásnak. A' testiség' csábításai soha sem kényszeríthetik ugyan rosra az embert; mert feléjük emelkednie mindig hatalmában marad: de minél többet enged nekik, annál nagyobb hatalmat követelnek fölötte, annál gyarlóbb lesz 's annál nehezebben esik neki ezen állapotból kiemelkednie — sőt annyira juthat, hogy ugy szólván, akaratja' ellenére is rosra ragadtatik 's a' bűnnek legnyommasztóbb jármába süllyed. Ellenben, minél jobban ellent áll a' testiségnek, annál nagyobb erőt

5) A' főlebb idéztek 's különösen Ján. 3, 5; Tit. 3, 5.

6) Zsid. 10, 32. Chrysostom. Cateches. 1. ad illumin. — Augustin. de baptism. libr. 5. cap. 21. — Gregor. Nyssen. orat. de baptism. Christi etc. etc.

vesz rajta 's annál függetlenebbé teszi magát tőle 's annál szabadabban cselekedhetik.

És ezen szabadság' kivására leköteleztük magunkat a' szent keresztségben; mert, noha mások által, ellene mondtunk a' rosznak, azaz: a' véteknek 's ellene mind annak, mi bennünket rá vezethetne, 's fogadást tettünk, hogy a' Jézus által rendelt üdvszerek' használata által a' testiség' csábitásain túl teszszük magunkat 's a' rabszolgaság' lánczait szétszaggatjuk.

Annyira ugyan soha sem emelkedhetünk föl, hova a' testnek ingerlései föl nem érhetnének: de meggyőzhetjük őket, és az értelem alá vethetjük annyira, hogy szivünkben érzelmeket gerjeszteni 's bennünket tette határozni nem lesznek képesek, és ez legszorosabb kötelességünk. Egyedül úgy lehetünk itt és az örökké valóságban is boldogok, ha ezen tartozásunknak hiven eleget teszünk, ha ismereteinket lehetőképen gyarapítjuk, ha akaratunkat a' testnek, egyik leghatalmasb ellenségünknek, meggyőzésére fordítjuk.

'S ezek után kiki tudhatja már, mennyire tartá magát eddig kötelességeihez; mennyire iparkodék magát fogadása szerint, a' bűn igája alól kiszabadítani 's lelki szabadságba helyezni; mennyire használá vagy mellőzé az erre szükséges eszközöket 's a' szent keresztségnek ezen kiszolgáltatása alkalmával elhatározhatja magát vagy az elmulasztottaknak kipótlására, a' hiányoknak betöltésére, vagy pedig az eddig járt utnak Isten' kegyelmével további folytatására. És ezen szent szándékkal fogjunk a' kereszteléshez.

BESZÉD.

Az oltári szentségben először részesültekhez.

Az először áldozók a' kettős uton.

Széles az út, melly veszedelemre viszen, és sokan vagyunk, kik azon beménnek. Melly szoros pedig a' kapu és keskeny az út, melly életre viszen és keresen vagyunk, kik azt megtalálják. Máté 7, 13, 14. — Naponként tapasztaljuk, hogy az embereknek e' földön nincs maradandó városuk 's hogy az Evangelium tanitmánya szerint mindnyájan egy más világra költözendünk át. Azért méltán hasonlítatik az ember élete zárandoklathoz, maga az ember pedig zárandokhoz. Valamint t. i. a' zárandok valamelly meszsze fekvő városba utazik: épen ugy vándorlunk mi is ez életen át a' mennyei Jeruzalem felé. Valamint a' zárandoknak szülei és barátai, utmutatást és jó tanácsot adnak, hogy minden baj ellen biztosítsák 's szerencsésen érje el pályája' célját: épen ugy látlak el én is ma beneteket, kedves ifjú Vándoraim! jó tanácsokkal az élet utaira. Ma, mondom; mert valamint a' zárandok különösen megjegyzi azon helyeket, mellyeken vele valami nevezetes dolog történt: épen ugy kell az embernek is földi vándorlása közben megjegyeznie bizonyos napokat és korszakokat, mellyek rá nézve emlékezetre méltóbbak, 's mellyek közé legnagyobb joggal számláljuk azon napot, mellyen az oltári szentségben legelőször részesültünk 's mellyben a' gyermekség' éveiből mintegy az ifjúság' korszakába léptünk át. Ezen időpont kétség kívül egész életetekre nézve olly fontos: a' kettős út, hol jobbra is, balra is indulhat.

És illyen kettős uton álltok ti ma, kedveseim! Két út nyilik előttetek 's igen sok függ attól, hogy mellyiket választjátok; mert az egyik romlásra 's a'

másik életre vezet. Ezen kettős utat szándékom nekem kimeneteleikkel együtt szemetők eleibe rajzolni. Maga az Úr is szól e' kettős utról, mondván: a' kárhozatra vezető út tágas és sokan mennek rajta; de az életre vezető út keskeny és kevesen járlák.

E' két út közt az első, úgy látszik, sokkal kecsesgetőbb mint az utolsó; mivel az tágas, ez pedig keskeny; az alkalmas, ez alkalmatlan; az egyenes, ez göröngyös és szomorú. Mondom úgy látszik, mert valójában egészen máskép, egészen ellenkezőleg áll a' dolog; az t. i. testi és lelki veszedelemre, kárhozatra; ez ellenben ideig 's örökké tartó boldogságra és öröme vezet.

A' tágas út neve alatt rakonczátlan, kicsapongó élete értetik azon embereknek, kik a' kevélységnek, haragnak, fösvenységnek, fajtalanságnak 'stb. karjai közé vetik magokat, lélekismeretök' szava bár mikép intse, feddje, dorgálja, kárhoztassa cselekedeteiket; kik a' test' ingerei szerint cselekszenek 's az értelem' szavára nem hallgatnak; kik földi javak után kapkodván az örökké valókat szalasztják el.

Es ezen úton, kedves gyermekeim! Jézus szavai szerint igen sokan járnak. Nézzetek csak körül a' világba 's látni fogjátok, hogy a' sokaság ezen útba vág; mert találni fogtok számos hiú, kevély, haszonvagyó, irigy, haragos, ellenkedő, boszszuálló, dölyfös és egyébkint kicsapongó emberekre. A' világ titeket meghí ezen útra és rangokat, becsületet, gazdagságot, jó életet, szóval sokféle örömet és gyönyörűséget fog rajta ígérni. De a' világ igen hamis! minél többet ígér, annál kevesebet ad. Becsülettel kecsegtet 's megvetést ad, gyönyörökkel kecsegtet 's keserőségekkel halmoz; örömet ígér 's ürmöt itat; rózsákat ígér 's tövisekkel kegyetlenül szurkál. Mert a' ki magát szemfényvesztő ragyogásai által elvakítatni és gazdag ígéretei ál-

tal elcsábítatni engedi, maga fogja kárhoztatni cselekedetét, 's a' legkeservesőbb szemrehányásokat teendi magának 's bár milly boldognak látszassék is, minden esetre legszerencsétlenebb, mert a' mardosó férget, melly soha meg nem hal, magában hordozza ¹⁾).

De még ez legkevesebb volna. Majd csak a' vándorpálya' végén, a' sirnak szélén nyilik még meg az illy szerencsétlen vándorra nézve a' siralomnak és nyomorúságnak feneketlen örvénye, mellyből többé szabadulást reményleni sem lehet ²⁾). Majd ott látja át a' szerencsétlen, hogy a' világ' gyönyörei, mellyek után egész éltén keresztül esengett, mulandók; átlátja, hogy a' drága idő visszahozhatlanul a' multnak tengerébe tűnt, és veszett; és most kétségbe esve lép a' legszigorúbb bíró ítélőszéke elé, ki őt halálra, azaz: örök kárhozatra adja át, mellyet maga készít magának, minthogy az Evangeliom' világosságára bezára szemeit, Isten igéje hirdetésére bedugá füleit, és szivét a' jótól elfordította ³⁾).

Milly rettenetes kimenetel! De hagyjuk ezt 's vizsgáljuk a' másik utat.

Az életre vezető utat keskenynek nevezi maga az Úr, minthogy az ezen járók' szemei szüntelenül ama magas czélen, az örök boldogságon, a' menyei hazán függenek 's mindent megtagadnak magoktól, mi szemeiket másfelé fordíthatná; Isten' parancsolati szerint intézik lépteiket, azért sem jobbra sem balra nem térnek, nem vakhitűek de nem is hitetlenek és így hitük szerint élnek. A' kegyelem' törvénye inti őket, hogy a' világ, minden javaival

1) Márk. 9, 43, 45, 47.

2) Máté 25, 41, 46. Márk. 9, 42—49. Thessal. II. 1, 9. — Judás 7. — Luk. 16, 19. Máté 13, 41, 42, 50 'stb.

3) Máté 25, 31. — Márk. 16, 16.

együtt, mulandó 's azért nem igen nagyra becsülendő, hogy győzzék le saját természetöket is, melly öket a' világhoz huzza; különösen hogy a' földi javakat csak úgy szabad keresni, ha üdvözségüket nem akadályozzák; hogy úgy tegyenek, mint a' vándor, ki utnak indulván, hogy könnyen haladhasson és rendeltetése' helyére minél biztosabban ér-hessen, nem igen sok holmival terheli magát.

És kedves gyermekim! ez uton Jézus' szavai szerint igen kevesen járnak. 'S ezen keveseket arról ismerhetni meg, hogy szeretik Istent, 's szeretik felebarátjaikat⁴⁾, hogy alázatosak, szelídek, bárátságosak, szivesek, másokat becsülők, tisztá-életűek, mértékletesek, megelégedettek, szóval uralkodnak magokon 's magokat meg tudják tagadni. Mert erre inti őket vezérök Jézus Krisztus: ki tanítványom akar lenni, tagadja meg magát, vegye keresztjét 's kövessen engem⁵⁾.

'S ezen ut amannál terhesebbnek épen e' miatt látszik; *de csak látszik*; mert valójában könnyebb is, kellemesebb is amannál; mert a' rajta járónak lelki ismerete békével van; mert azon erőködést, mellybe a' rajta járás kerül, a' veszedelmes gyönyörökön vett győzelem' örvendetes érzése meg-édesíti; mert, noha talán rangban, kincsekben, 's a' világ' örömeiben hiányt szenved és nem becsültetik illendőképen a' rajta járó, — még is mindenkor boldognak érzi magát; minthogy azon nyugtató érzet, hogy kötelességének híven megfelelt, többet ér neki a' világ' minden javainál, mellyek, mint köd és gőz a' nap előtt úgy tűnnek el az örökkévalóság' ellenében. *Csak a' mi jó, az való*, úgy mond a' közmondás is.

4) Ján. 15, 15. — 15, 11. — Ján. I. 4, 7, 8. — 3, 11.

5) Máté 16, 24. — Márk. 8, 34. — Luk. 9, 23.

Azon kereszt és szenvedések, melyek őt terhelik; azon viszontagságok, melyekkel utközben találkozik; azon terhek, melyek vállait nyomják, az ő jó kedvét meg nem zavarhatják; mert a' legnagyobb terhet is a' vándorként úgy tekinti, mint elmulandót, melly csak rövid ideig tart, mellynek elfolytával nem csak megszabadul tőle, hanem türelmeért kimondhatatlan jutalmat is kap. Igen is fáradságos és gondteljes földi zarándoksága' végével a' a' mennyei hazában örökké tartandó boldogság nyilik meg számára, mellyet megzavarni vagy háborgatni senkinek sem lehet. Milly vigasztaló kiemenetel! milly jól fog esni a' vándornak, midőn az Úr kiszólitván őt ez életből, magához örök boldogságba veszi! mert mint Jézus mondja: ott kell nektek lennetek, a' hol én vagyok ⁶⁾).

Kedves gyermekeim! ismeritek ezekből a' két egymással ellenkező utat, melyekről Jézus szól. Már most a' választás rajtatok áll. Ha ama' tágasba, kecsegtetőbe vágtok, úgy ideigi 's örökké tartó veszedelembe taszítjátok magatokat; ha pedig a' keskenyt, a' göröngyösnek látszót választjátok, úgy boldogok lesztek itt 's boldogok még a' siron túl is. Ezen utaknak t. i. még azon tulajdonságuk is van, hogy amaz annál kellemetlenebb és unalmasabb lesz, minél tovább járja valaki 's emez annál kellemesebb és gyönyörködtetőbb, minél meszszebb haladott rajta. A' ti választástok többé nincs kétség alatt, ti nem haboztok; mert hiszen már választottatok, már elhatároztatok magatokat. És hogy ezen elhatározástokban állandók legyetek, ezen mai rövid tanításomat vigyétek magatokkal utra valóul! Ne felejtsetek el soha 's kivált akkor emlékezzetek rá, midőn utatokban kísértetbe jöttök, vagy sziveiteket szo-

morúság nyomja. Igen is, valahányszor elfáradtok vándorlástokban, vagy megfogyatkoztok a' táplálékban, mindannyiszor siessetek ezen erősítő menyeyei kenyérhez. Engedjete Jézus szives meghívásának: „Jöjete hozzám mindnyájan, kik dolgoztatok és fáradtak vagytok 's én megenyhítlek benneteket.“ De egyszersmind illőképen is készüljete el mindenkor ezen mennyei kenyér vételére, úgy t. i. a' mint én tanítalak benneteket, hogy a' Szentek' Szentét, ki magát eledelül adja nekünk, mindig méltán vegyéte magatokhoz 's mint választott utakon biztos kalauzt éltete' végéig magatoknál marasztalhassátok.

Ha ti ezt megteszíte, úgy boldogságot jövendők én néktek, és egész községünknek. Igen is, kedves gyermekeim, t. i. átalatok igérek én azoknak boldogabb jövendőt.

Azért e' szavakat: Széles az ut, melly a' kárhozatra viszen, és sokan mennek rajta: ellenben keskeny az ösvény, melly az életre vezet, és kevesen találják azt föl — eltörölhetetlen betűkkel kívánnám ma ártatlan sziveitekbe vésni.

Kegyelmes Atya! mutasd meg ezen gyermekeidnek szent parancsolatidnak utját, és add nekik kegyelmedet, hogy állandóul azon járjanak, és soha róla el ne térjenek!

A' keresztségi fogadásoknak megújítása.

Igen is, kedveseim! a' Mindentudónak színe előtt, Jézusnak a' mi megváltónknak nevében, Szülőitek', Keresztatyáitok' és anyáitok' és az egész község' előtt fölszólítalak benneteket, minekutánna már elértéte az időt, mellyben eszetekkel élni birtok, valjon az utat, melly az életre vezet, érett megfontolás után akarjátok-e magatoknak választani, és azon készen haladni? —

Annak okáért kérdezlek benneteket:

1) El vagytok-e határozva, azon ígéretet, melyet a' Keresztatya és anyja mindjárt születésetek után a' szent keresztségben helyettetek tett, most magatok is megtenni?

(A' gyermekek felelnek) Igen is, mi el vagyunk határozva.

2) El vagytok-e határozva azon szentet, kinek neve néktek a' keresztségben adatott, az erkölcsnek utján követni?

Igen is, mi el vagyunk határozva.

3) A' keresztségnél a' Pap háromszor keresztbe rátok lehelt, annak jeléül, hogy akkor a' szent Lélek uj menyői életre támaszta föl benneteket. Akarjátok-e ezen kegyelmet szeretettel teljes, nyájas, jóakaró, csendes, béketűrő, szerény, tiszta, mérsékelt, alázatos, megelérgült viselet által magatokon nyilvánítani.

Igen is, mi akarjuk.

4) A' Pap megjelelte melleteket, homloktokat, és szájakat a' szent keresztnek jelével, hogy szívvél és szájjal valljátok magatokat a' megfeszítettnek vallásához tartozóknak. Készen vagytok-e tehát soha sem szégyenleni a' megfeszítettnek vallását? sőt inkább kinszenvedéséről, és haláláról megemlékezni, és keresztjével dicsekedni? 7).

Igen is, készen vagyunk.

5) A' Pap egy kevés sőt tevé szájakba intvén benneteket ez által, hogy Jézus' tanítását kedveljétek, és magatokat a' büntől, mint lelki rothadástól, megóvjátok.

Akarjátok-e ezt cselekedni?

Igen is, akarjuk.

6) A' Pap rátok tevé kezeit jeléül az isteni ótalomnak.

Akartok-e tehát erkölcsös élet által állandóul az Isten ótalmára érdemesek lenni?

Igen is, akarunk.

7) A' Pap fületeket és orrotokat nyállal megkené, arra intvén ez által benneteket, hogy állandóul készen legyetek Jézus' üdvözséges tanításának hallgatására.

Akarjátok-e tehát füleiteket állandóul nyitva tartani e' tanításokra, és azokat a' világ' fiainak csábító beszédei elől elzárni?

Igen is, akarjuk.

8) Valamint a' Pap helyettetek Keresztatyákat és anyákat kérdezé, szintűgy én most benneteket kérdezlek:

Ellene mondatok-e az ördögnek és minden cselekedeteinek, és minden pompáinak, azaz: a' bűnnek, és mindennek, mi erre vezet?

Igen is, ellene mondunk.

9) Ellene mondatok-e mind annak, a' mi Jézus tanítmányával ellenkezik?

Igen is, ellene mondunk.

10) Valamint a' Keresztatya és anya helyettetek a' hitvallást letették: úgy minthogy magatok is meg vagytok rá tanítva, kérdem tin magatoktól:

Készen vagytok-e ezt szóval, és szívvel is letenni?

Igen is, mi készen vagyunk.

Mondjátok tehát: Hisztek egy Istenben és a' t.

11) A' hitvallásban való erősség és állandóság' jeléül valamint a' keresztség előtt, úgy utána is olajjal kenettetek meg a' hajdani birkozók' példájára.

Készen vagytok-e tehát bármilly akadályok' ellenére is, a' hitben és hitért való viaskodásra.

Igen is, mi készen vagyunk.

12) Miután az élet' vizében megkeresztelkedtetek, fehér ruhát adának reátok a' megnyert ártatlanság' jeléül.

Készen vagytok-e ezen ártatlanságot állandóul megőrizni?

Igen is, mi készen vagyunk.

13) Továbbá égő gyertya adatott kezetekbe jeléül annak, hogy ti az evangéliomnak fényes világosságában vagytok, és annak ösvényén kívánatok járni.

Készen vagytok-e tehát a' jó példának világával embertársaitok előtt állandóul világítani, és minden időben a' mennyei Jegyesnek elfogadására magokat készen tartani?

Igen is, készen vagyunk.

14) Végre készen vagytok-e ezen jelenleg tett fogadástokért élni és halni?

Igen is, készen vagyunk.

Imádkozzatok tehát. Mi atyánk 'stb.

I m á d s á g.

Mennyei Atya! tekints alá kegyelemmel ezen gyermekeidre, és tartsd meg őket a' szeretetben és hűségben, mellyel ők előtted megjelennek, hogy gondolatlalt és cselekedettel szüntelen szent akaratodhoz tartsák magokat, és a' megkezdett uton az életre járjanak és valamint időben úgy bölcsességben és erkölcsökben is növekedjenek a' mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Keresztény házasodók'
megáldásakori
RÖVID BESZÉDEK.

ELSŐ BESZÉD.

A' házasság-kötésről.

Becsületes drága jegyespár!

A' mindenek' igazgatójának, az emberek sorsa' legbölcsebb elrendelőjének, Istennek oltára elé állatok ti ma, hogy világi törvények szerint kötött házassági szerződéstek a' religio rendelkezései szerint megszenteltessék. És ezen szerződés igen fontos, sok következtetést von maga után, és tiszteletre igen méltó.

A' ti szerződéstek, mondom, *igen fontos*; mert a' jegyeseknek különvett sorsa a' házassági egybeadás által közössé válik; a' házasok lekötelezik magokat, mindenüket — szerencsájöket és szerencsétlenségöket, jóllétöket és szűkölködéseiket, az áldást és kárhozatot, az örömet és keserűséget — egymás közt kölcsönösen megosztani — és olly bensőleg kapcsolódnak egymáshoz, hogy magának a' barátság' sőt a' vérség' legszorosabb kötelékének is (melly testvért testvérhöz és szülét gyermekeihez csatol) engednie kell ott, hol házassági kötés lép az életbe. A' vérség' kapcsolatát, bármilly erős legyen is az, sokkal meghaladja a' házassági láncolat. Mert *az ember*, mint a' szentírás mondja ¹⁾),

1) Mós. I. 2, 24; Máté 19. 5.

atyját és anyját elhagyja 's feleségéhez ragaszkodik 's így viszont az asszony is.

E' szerint az ifjú, a' házasságba lépés által, némiképen elhagyja az atyai házat azon erős szándékkal, hogy ő önállásu férj legyen. Helyette azon védelemnek és vigasztalásnak, mellyet eddig az atyai és anyai ház' falai között talált fel, szüléi' példájára olly személyt indul keresni, ki neki felesége akar lenni, 's ezt, ha föltalálta, védelme alá veszi 's vigasztalandja, 's az legyen neki, mi eddig az atyai ház vala részére, t. i. e' földi élet' szélvészai ellen biztos kikötő. Tehát a' házassági kötés, bizonyára, igen fontos.

De igen sok következtetést is von maga után; mert a' szüléik' köréből saját körükbe át lépő házasságok, önállóságra jutnak, 's magok szerint cselekednek, és olly életet kezdenek, mellynek viszonyai egészen különböznek eddigi életékétől; — viszonyokba lépnek, mellyektől nem egyedül saját életök' öröme vagy fájdalma, hanem egyszersmind családjoknak, a' polgári társaságnak és Isten' országának boldogsága is — ez életben mint azon túl — föl van függesztve; viszonyokba lépnek, mellyek titkos hatással vannak ideig- és örökké-való életökre; — viszonyokba, mellyek, a' házasság' magok-viselete szerint, szerencsétlenséget olly könnyen vonhatnak magok után mint szerencsét; — viszonyokba, mellyeknek következtetései, általjában véve, nem egyedül a' házasságban határozódnak, hanem egyszersmind az emberi társaság' számtalan tagjára kiterjednek; — tehát viszonyokba lépnek, mellyeknek következtetései fölszámíthatlanok és egymással szemközt állók vagy szerencséséjére, vagy szerencsétlenségére a' jelennek és jövődönnek, a' mostan- és utókornak, szóval: boldogságára vagy boldogtalanságára az ideig- és örökké-valóságnak!

De a' házassági kötés egyszersmind tiszteletre

méltó és szent is. Mert az isteni kinyilatkoztatás' legrégibb tanúsága szerint isteni rendelésen alapszik ²⁾. Tudni illik a' legbölcsebb és legjobb Alkotó két nemet teremtett, 's a' kölcsönös hajlandóság ösztönét természetökbe oltotta, és az első emberpárt, példájául minden jövődő nemzedéknek, - a' legbensőbb közös életre maga adá össze.

Közössé tette életöket, hogy egymást szerencsésé, tökéletesebbé és boldogabbá tegyék — hogy az emberi nemet fentartsák, terjesszék és szaporítsák ³⁾; hogy a' föld' és menyország' lakosainak számát gazdagítsák.

Szent tehát a' házasság eredetére nézve. De még szentebb lőn, minthogy Jézus Krisztus különös segedelmet, különös malasztot ígért ezen állapot kötelességeinek teljesítésére; ígért t. i. mindazoknak, kik az evangelium tanítmánya szerint lépnek házasságra ⁴⁾.

És így természeti ösztöntől vezérelve közelít ifju a' szüzhöz, és isteni és emberi törvények szerint szövetséget kötnek egymással és örökös hűséget, végső lehelésökig tartandó kölcsönös segedelmet, az élet' szerencséjében és szerencsétlenségében hív megosztozást és a' Teremtő czéljának elérésére szakadatlan munkásságot fogadván egymásnak; röviden, az állandó szeretet' fölbonthatatlan szövetségébe lépnek.

És ezek után kedvesim! magatok látjátok, a' jelen pillantat milly elhatározozó egész éltetekre nézve; mert tőle függ ennek boldogsága vagy szerencsétlensége. A' jövőt fedező fátyolt nem vonhatni ugyan egészen félre, de annyira meglebbentetni — igen is, hogy ti alája pillanthassatok. Mert, mint

2) Mós. I. 1. r.; 26, 27, 28. — 2. r.; 24.

3) Mós. I. 1; 28.

4) E' tekintetben religiói kézi-könyvekre utasíttatik az olvasó.

jól tudjátok, sok függ a' jövőben attól, minő készüléttel és érzelmekkel közeledtek az oltár elé. Ha ez olly fontos, olly dús következményű, olly tiszteletre méltó és szent kötésre illőkép elkészülétek (a' min nem kételkedem) úgy nektek Jézus' nevében boldogságot jövendölök. Ellenben, ha ezt elmulasztátok (mitől Isten mentsen!) — úgy kénytelen volnék nektek előre is szerencsétlenséget jelenteni. De hiszen azért léptetek a' legszentebb Isten' oltára eleibe; azért akarjátok ezen fontos, dús következményű és szent szövetséget a' mindentudó és mindenütt jelenlévőnek színe előtt kötni, hogy ezt magatoktól eltávoztassátok és amaszt elérjétek. Azért kérjük mindnyájan Istent, a' legjobb atyát, hogy áldja meg ezen házassági kötést; erősítsen meg benneteket szent szándéktokban, és továbbra is adja hatalmas segítségét, miszerint az új életkörben, mellybe most léptek, minden nehézségek és csábok ellenére is a' jó utat válasszátok és mindvégig azon járjatok.

MÁSODIK BESZÉD.

A' házassági kötés' fölbonthatatlanságáról.

Miután az emberek a' házassági kötés tekintében Teremtőjük céljától némileg eltértek, 's a' zsidó nép' előljárói e' részből fogárdan kérdezők vala Jézust; ez a' kérdezősködőket 's velök együtt az egész emberi nemet a' házassági kötéseknek Isten általi rendelésére vezeté vissza ezen ünnepélyes szavakkal ¹⁾): „*Mit Isten egybe kötött, azt ember el ne választssa.*“

E' szerint azt tanítá, hogy az Isten és emberek előtt törvényszerűleg tett házassági kötés fölbonthatatlan. A' házassági kötésnek ezen fölbonthatat-

1) Mát. 19, 6. ←

lansága, melyet a' keresztény katholika anyaszent-egyház tanít, egyszersmind magában az emberi természetben is alapul, 's épen ezért, nehogy vigyázatlanul vagy könnyelműleg tétessék e' nagy lépés, megérdemli gondosabb vizsgálódásunkat.

Ha az emberek kemény állapotján gyakran a' hív barátság is képes könnyíteni: a' fáradságos földi keserűségeit a' házassági kötésnek mennyivel inkább kell édesítenie! — De ezt csak úgy teheti, ha fölbonthatatlan; különben a' fölbonthatás kellemetlen gondolata mindenkor megzavarhatná annak örömeit. Ha t. i. a' személyes érdek, ideigtartó körülmények, egymásétól eltérő vélemények, vagyon- és rangbéli különbség, távollét, lakhely-változtatás 's t. eff. a' házassági kötetést fölbonthatnák, vagy meggyöngíthetnék, mint közönségesen a' barátságot: oh! akkor a' házasság a' legmerősebb lépés volna, melyet ember valaha tehetett.

Mert a' minden pillanatban történhető elválás' boldogtalanító gondolatával hogyan élhetnének a' házasok a' legbensőbb egyesülésben? hogyan osztozhatnának egymás' sorsában? a' házas élet' céljával megegyezőleg hogy' viselhetnék magokat, 's hogy lehetnének egymáshoz mindenkor hívek? Azon fáradságoknak, melyek viszonyaikkal járnak, hogy vethetnék alá vállalkat? Szükség' 's szorongatás' idejében hogy' lennének egymásnak szives szolgálátára? jószágaikat hogy' olvaszthatnának egy tömegbe 's a' háztartás' gondjait és költségeit hogy' osztanák meg egymás közt? Név szerint a' férj, mint erősebb, az asszonyt, mint feleségét, az élet' zivatarai ellen eltökélten, erővel és bátorsággal hogy' szerethetné szive' mélyéből? 's az asszony, mint feleség, a' férj' erőködéseit hogy' könnyebbíthetné? hogy' tehetne mindent kedve szerént? a' ház körül hogy' gondoskodhatnék híven? hogy' lehetne szívének megbizottja? 's hogy' törekedhetnék — gyak-

ran önmagáról megfeledkezve — férjének számára örömet keresni?

'S továbbá, valjon milly gond fordítatnék ez esetben az ifjúság' nevelésére és tanítására? valjon nem viseltetnének-e a' gyermekek, születésektől kezdve, bizodalmatlansággal és gyűlölséggel egymáshoz? 's nem élnék-e egymás' közelében a' legmegelégedetlenebb életet? 's a' valóságos elválás' esetében szüléiktől valjon nem hagyatnának-e el 's egészen magokra, 's nem nyeletnének-e el a' romlottság' örvényétől?

Röviden: ha a' házassági kötelet a' halálon kívül, melly különben is minden emberi kötést ketté vág, más is p. szeszély, kedvetlenség, vagy szenvedély fölbonthatná, a' házasság élet megszűnnék boldog állapot lenni: iskolájává válnék a' kedvetlenségnek, bizodalmatlanságnak a' szerelemfáltásnak 's a' házaspár' gyötrődésének 's a' szülék' és gyermekek' aggodalmainak; rendetlenség és czivódás, perpatvar és háborúság dulakodnék egyes családok közt szintúgy, mint az egész polgári társaságban és Anyaszentegyházban. A' szomorú tapasztalás, fájdalom! eléggé mutatja ezt egyes esetekben.

Vajha tehát mindazok, kik házasságba lépni szándékoznak, a' házasság' fölbonthatlanságát jól szívökre vennék! vajha éretten meggondolnák, hogy Isten' oltára előtt örökre kötik le egymáshoz magokat; hogy ez órától fogva mintegy lemondanak a' vérség' 's barátság minden kötelékeiről, vagy legalább azokat félre, árnyékba teszik; vajha meggondolnák, hogy ezután legszorosb egyesületben csak egyetlenegy személlyel kell élniök 's vele egy szívvé, egy lélekké lenniök, 's hogy ennek kedvéért a' türelem 's szelídség, szolgálat és kimélés, munka 's fáradság' bármilly áldozatára is készen kell állaniok, mert saját családjoknak nem különben mint a' polgári társaságnak és anyaszentegy-

háznak javát csak egyedül ez uton alapíthatják meg 's mozdíthatják elő. Szóval: vajha meggondolnák, valjon e' földön csak ezen egy személlyel élni, készen vannak-e? —

Ezen gondolattal — t. i. házasságba magatokat örökre összeadatni — jelentetek meg ma Isten' oltáránál kedves jegyespár! — Emberek előtt lekötétek ugyan már magatokat egymáshoz; de religiói jámbor érzésből és meggyőződésből meg akarjátok ezt tenni a' mindenható 's mindentudó előtt is, hogy ő áldja meg kötéseket, és engedje nektek kegyelmét mai eltökéléstekhez híven maradnotok éltetek' végéig, szerinte cselekednetek 's ellene soha legkevesebbet sem mozdítnotok.

És sziveiteknek ezen érzései közt nyújtsatok egymásnak kölcsönösen kezét és az örökös szeretet 's barátság' és hűség 's az örökös segítség' fölbonthatlan szövetségét kössétek meg.

HARMADIK BESZÉD.

A' szerencsés vagy szerencsétlen házasságról.

A' házasság, mint ti, Kedvesim! jól tudjátok, a' legszorosabb szövetség, mellybe embernek e' földön lépni — hatalmában áll. A' többi mind, sőt maga a' leggyöngédebb barátságé is, gyakran csekély okból, bomlik föl. De a' házasság olly kötés, mellyet a' természet, a' polgári törvények 's a' religio hatalmasan megerősít és fölbonthatlanná tesz.

A' házasság t. i. annyira összeköt két szívet, hogy az egyik' kívánsága azonnal a' másiké is; hogy az egyik' szüksége, szüksége a' másiknak is. És innét származik a' házaselet' közös öröme; innét a' kölcsönös segítség és ótalom e' bajos földi élet' minden viszontagságaiban.

A' házasság ajtót nyit az élet' új kellemeihez; szorosabban csatol az emberi nemhez kivált az által, hogy az élet kellemeit mással osztja meg, mi min-

den esetre emeli magát a' gyönyörűséget is. És az örömnek, az élet kellemeinek ezen növekedése akkor jön létre, midőn a' házaspár, magzatjaiban, mintegy új életet kezd élni; mert semmi sem teszi a' házasságokat hasonlóbbakká a' mindennek alkotójához, mint létre-hozása egy szinte új világnak, melly rájuk nézve gyermekeikben virágzik föl.

A' kölcsönös hajlandóság és házassági szeretet elviselhetőbbé teszi a' búajjal terhes földi élet' nehézségeit. A' házasság egymás iránti hajlandósága és szeretete nem retten vissza semmi fáradságtól, semmi munkától, semmi erőködéstől; mert hiszen, a' magát neki egészen megadó, a' magához leghivebb szívért cselekszi ezt; mert a' házasságok' nem annyira magoknak mint másoknak — társuknak és magzataiknak — élnek.

És épen ezen tekintetből szaporítja a' házasság az élet' boldogságait, minthogy a' házasságokat szinte kényszeríti jobbakká és jámborabbakká lenni. Mert, miután a' házastárs' tévedése és hibája nem egyedül önmagának, hanem a' hozzá leghivebben tapadó szívnek és egyszersmind gyermekeiknek is szerencsétlenségére és kárhozatára van: igen természetes, hogy a' házasságok egymásra gondot viselnek, vigyáznak és egymást minden bal lépéstől megőni egész erejükből iparkodnak. Azért nem könnyen vihet egyikök valami gonosztságot végbe úgy, hogy a' másik észre ne vegye, ne akadályozza, vissza ne tartóztassa. És ezen kölcsönös vigyázat és gondoskodás sok kicsapongást távoztat el a' házasságoktól, a' mindenhatónak buzgóbb imádására gerjeszti őket és a' jó erkölcsöt előmozdítja — és annál inkább mozdítja elő, minthogy a' tapasztalás' bizonyítása szerint állandóan együtt élven egyik a' másiknak gondolkozás-módját és elveit észrevétlenül magáévá teszi. Az együtt-létel és együtt-élés' hatalma olly nagy, hogy az egyikben csak nem kia-

ludt jámborságot a' másiké képes új életre serkenteni. És e' tekintetben kivált a' jámbor feleség' hatalma a' férj fölött igen nagy.

Azonban, fájdalommal kell megvallanunk! nem minden házasság illy szerencsés, sok házasságban épen az ellenkezőt tapasztaljuk! A' házas élet a' reménylett paradicsom helyett sokszor siralom' völgye, 's menyország helyett — pokol! Mert tapasztalásból tudjuk, hogy vannak házasok, kik egymást utálják és gyűlölik, sőt átkozzák az órát is, mellyben először látták meg egymást, átkozzák összeadatásuk' és születésük' óráját ¹⁾ — és terhőkre válik maga az élet is. Ismerünk házasokat, kik egymás közt szüntelen czivódnak, veszekednek; egymásnak a' legkeserűbb szemrehányásokat teszik; egymást a' legkeményebben pirongatják, gyalázzák és átkozzák, az együtt-élést elviselhelenné teszik, egymást elhagyják, önfejük szerint elválnak 's később elválasztatják magokat és így még csak egymással sem akarnak élni, annál kevésbbé egymásért és gyermekeikért, kiket magokkal együtt a' boldogtalanságnak feneketlen örvényébe sodornak. És ilyen házasok nem utálatra méltók-e? nem legiszonyúbb ijesztői-e családjunknak, a' polgári társaságnak és anyaszentegyháznak sőt az egész emberi nemnek?

Es alkalmat illyetén nagy szerencsétlenségre, mint a' történetek bizonyítják, gyakran igen csekély ok szolgáltatott, de a' gonoszt napról napra nevelte. Gyakran pedig vak hajlandóság, megalégedetlenség, a' szülék kényszerítése, pénzvágy, rangszomj, fiatalkori könnyelműség, indulatosság és erkölcstelenség oka a' szerencsétlen házasságnak.

Azért iparkodjanak a' jegyesek a' lehető legtisztább szándékkal közelíteni az oltárhoz és ezen

1) Jób 3, 1.

annyira elhatározó lépést óvakodva, jól meggondolva, jól megfontolva tegyék. Azért a' házasság iparkodjanak mindenkor ezen tiszta szándék szerint cselekedni, és mindent kerüljenek, mi egymás elkedvetlenítésére vagy elidegenítésére alkalmat vagy okot adhatna; szüntelen szemmel tartsák azon feneketlen örvényt, mellynek szélén állanak, hogy belé ne csuszszanak, mint azokkal történt, kik gondatlanul lépdeltek körül. Azért a' házasságlandók jól tekintsék meg azon kétféle sorsot, mellyet a' házasság készít, hogy ama' szerencsést elnyerjék, ezen szerencsétlent pedig eltávoztathassák. Azért a' férj mindig úgy viselje magát, hogy feleségében maga iránt tiszteletet gerjessen; a' feleség pedig szüntelen azon legyen, hogy őt férje szeretetre-méltónak találja.

Ezt tenni, kedves jegyespár! úgy hiszem, a' ti eltökélett akarattok. Azért a' házasság, mellyet a' mindenható Isten előtt kötni szándékoztok, boldog leszen. Az ég adja hozzá a' maga áldását.

NEGYEDIK BESZÉD.

Hogy kell viselniök magokat a' jegyeseknek, hogy házasságuk szerencsés legyen.

Igaz ugyan, hogy a' házasságot maga Isten szenteli meg, de még innét nem következik, hogy minden házaspár azonnal szent is egyszersmind. — Mert ha csak futó pillanatot vetünk is a' nagy világba, igen sok meglegedetlen, kedvetlen — 's mondhatni szerencsétlen — házásokra bukkanunk. Pedig egybekelésökkor mindezek boldogságot ígértek magoknak, melly akkor még távolból pillantgatott feléjük. 'S honnét ered szerencsétlenségök? — kész a' felelet: magok szerzették magoknak.

Altaljában szólva, az újházásoknak kezdetkori egymással bánása készíti el a' későbbkori bűnének' hangját. A' mint vetnek eleinte, úgy aratnak

később. Mert tagadhatatlan, hogy a' ház csendesége, a' megelegedés, szóval a' házások boldogsága attól függ, hogyan bánnak kölcsönösen egymással. A' ki mint kezdi úgy folytatja — és nehéz valamit elhagyni, ha már szokás által a' természetbe bele gyökerezett. Azért az újházások kiváltképp azon legyenek, hogy mindjárt eleinte egymással illelőden bánjanak annál is inkább, minthogy még annyira nem ismerik egymást, mennyire a' legszorosabb és bizodalmasabb házaselet és naponkénti együttlét megismertetendi őket egymással. Mindegyikök gondolkozásmódja még majd csak itt fejlik ki; itt fogják még csak naponként sőt óránként ezer aprólékosságban tapasztalni érzéseiknek, hajlandóságaiknak, ösztöneiknek, véleményeiknek, vágyaiknak és ítéleteiknek megegyezését vagy egymástól eltérését. Még majd csak itt vesznek észre némelly különbözőségeket és ellenkezéseket, melyekről nem is álmedtak volna. Innét származik gyakran mind a' két rész' panaszkodása, hogy elhibázták a' választást, hogy megcsalatkoztak egymásban, a' mi még is nem mindig igaz, mert tudhatták, hogy mennyi ház, annyi szokás. És innét van, hogy gyakran — a' különben jó emberek is — szerencsétlen házasságban élnek egymással, melly szerencsétlenség a' különböző természetek' összetörődése után megszűnik ugyan néha, de nem ritkán még is nagyobb lángra lobban.

Ezen irtózatosságot csak úgy lehet eltávoztatni; a' házaseletnek ezen pusztító árját csak úgy gátolhatni meg, vagy is ezen rettenetes rosznak csak úgy hághatni mindjárt eleinte nyakára; ha az új házások régi, becsületes magyar szokás szerint kölcsönösen de egyszersmind szentül megígérik egymásnak, hogy egymás közt haragot tartani, villongni nem fognak; hogy soha még a' legkisebb hibát sem fogják egymás' szemére téríteni, mi által eleje véteik minden visszavonásnak, melly talán a' kölcsö-

nős bizodalmon csorbát ejthetne, soha ki nem engesztelhető keserűséget és háborúságot okozhatna; ha az új házások megigérik egymásnak és ígéretöket meg is tartják, hogy egy szívök, egy akaratjok leszen mindenkor, mi által ismét elejét veszik a' nyakasságnak és egymás fölötti uralkodásnak; — ha különösen a' férj szavát tartja és nem durczás; erőszakos rárohanással, hanem szelíden és észrevétlenül győzi meg a' gyöngébb részt, feleségét t. i. arról, mi igazságos, jó és hasznos; és ha a' feleség nem fejességgel, hanem megelőző készséggel becsülve és kimélve vezérli az erősebb félt, férjét t. i., mi által ismét a' meghasonlás távoztatik el.

Továbbá, ha egymás előtt semmi titkuk nem lesz. Ha a' férj tudja felesége' dolgait és ez ismét férjeit, úgy két lélek eggyé olvad össze és nem lesz ok a' bizodalmatlanságra, mi pedig a' titkolódzás' esetében szükségképen elő áll. Ha közös titkaikat megőrizik és mással, ha mindjárt atyjokkal vagy anyjokkal is, nem közlik; így semmi idegen nem avatkozhatik dolgaikba, pedig az illy idegen avatkozók gyakran legirtóztatóbb dolgot indítanak a' házások közt, leginkább megrontják a' házasságot és azért méltán bélyegeztetnek *házasság-rontók* gyalázatos nevezetével.

Végre ha a' házások megőrzik magok közt az igazi vallásosságot, mi talpköve minden házassági boldogságnak. Mert valjon mi kapcsolja őket egymáshoz, mi rettentí vissza a' gonosztól, mi vigasztalja őket szerencsétlenségeikben, mi mérséklendi szerencsájökben, ha nem a' vallásosság? A' vallástalan férj, ki előtt Isten, kinyilatkoztatás, örökkévalóság és halhatlanság üres szavak a' hűtelenségre és csalásra egyiránt képes és kész elhagyni feleségét 's gyermekeit is. A' vallástalan feleség férjének valóságos furiája, családjában mérges kigyó, a' polgári társaságnak betrántoztatója, dögvész az anya-

szentegyház keblében, és az emberi nemen valóságos mardosó rákfene.

Látjátok ezekből, kedvesim! miszerint a' szerencse és szerencsétlenség kezetekben vagyon; látjátok, mi uton lehet és kell boldogulnotok. Boldogok lesztek t. i. házasságtokban, ha gondolkodás- és bánás módokat' különbözéseit mindenkor szeretettel lesztek készek összeférkeztetni; ha barátságos megelőzéssel, bizodalommal, szivességgel, kölcsönös, még hibáitokat is egyenesen megvalló nyíltsággal viseltettek egymáshoz, melly nyíltság tévedéseiteket is csekélyíti és bizodalmat eszközöl; ha közös titkaitokat híven megőrzitek más emberek szemei elől és végre ha vallásossak maradtok.

És ezen végső pont kitűnő figyelmet érdemel, mert a' vallásosság azon talpkő, mellyen alapszik az egész épület; a' valásosság azon horgony, melly a' házasságnak a' világ zivataros tengerén ingadozó hajócskáját bátorságba helyzi. Tehát ezután is mindenkor ezen horgonyhoz ragaszkodjatok és pedig annál inkább, minél kevésbé szokták ezt napjainkban tenni és minél hatalmasabb a' fenyegető zivatar. Legyetek ez okból mindenkor hivek vallásos érzéseitekhez és meggyőződéseitekhez és bennök gyarapodni szünet nélkül törekedjete. Elevenítsétek meg e' szándékot magatokban napról napra és gyermekeitekbe, ha egykor ezekkel megáld benneteket az úr, korán csepegtessétek be és így a' béke és megelégedés soha sem hagyja el házatokat, sőt a' kölcsönös szeretet, melly alapja a' házassági boldogságnak, annál inkább fog nevedni és gyarapodni köztetek, minél tovább lesztek és éltek együtt.

ÖTÖDIK BESZÉD.

A' házi boldogságról.

Az ember, természeténél fogvást, létének és életének magányosan is örvend; de ezen örömet

kétszeresen és hatalmasabban érzi úgy, ha magával hasonlóknak társaságában lehet vagy jó barátjainak vigásaiban osztkozhatik, és még nagyobb mértékben, még hatalmasabban gyönyörködtetőnek találja az életet a' házi körben, családja' keblében, kivált ha szerető sziv osztkozik benne.

Mert a' házasok, kik úgy hiszik, hogy családjokban, házukban, feleségeikben vagy férjeikben és gyermekeikben föltalálák a' világ' közepét; annak kedviért tesznek, vállalnak, áldoznak föl mindent, és a' legfárasztóbb törekvésben megelégtelnek, jókedvűeknek és boldogoknak érzik magokat — ellenben zajgóbb ha bár legkellemesb — de családjok körén kívül eső — multságokban nem olly vigak. Azért ne csodáljuk, hogy olly házasok, apák és anyák közt, kik idegenek közt keresnek multságot, társaságokat vadásznak 's övéiket mint árvákat otthon magokra hagyják, a' kölcsönös szeretet is napról napra fogy és elhidegöl; hogy az illyen házastársak, szülék 's gyermekeik közti kötelék napról napra tágabbodik, megereszkedik 's végöl csaknem egészen felbomlik annyira, hogy helyét egyenetlenség, meghasonlás, hűtelenség, és háztartás fölfordulása és számos nevezhetlen gonosz foglalja el.

Ezen tekintetből kötelesek a' keresztény házasok örömeiket otthon keresni vidám egyetértés, lehető jókedv által még a' fájdalma' napjaiban is. Például vegyék magát az istenséget. Valamint ez minden teremtményt, melly létének és életének örvend, boldogít; épen úgy kell a' keresztény házasoknak és szüléknek is teljes erejükből boldogságot árasztani családjuk' minden tagjaira. Valamint isten az embereknek mindenhol és minden időben megadja a' gyönyörködtetésükre szükséges dolgokat és eszközöket: épen úgy kötelességök a' keresztény atyáknak és anyáknak is szüntelen azon lenniök,

hogy a' hozzájuk tartozók soha se szűkölködjének az élet' kellemessé-tételének eszközeiben. — És milly könnyű ezt megtenni jó emberek között! Barátságos, derült arczat, jó kedv, szívből eredt szó, jóakaró tekintet gyakran elegendő mások' fölvidítésára; sőt a' legszűkebb körülmények közt, a' legszegényebb állapotban is elegendők ezek a' háznép megnyugtatóására; mert tudjuk, hogy a' jó kedvvel, derült arczczal nyújtott csekélységek gyakran megelégedettebbekké tesznek, jobban megörvendeztetnek bennünket, mint a' szomorú, sötét képpel és morogva oda vetett kincsek és minden félének tetézt bősége. Azért olyan ház, melly saját keblében nem találja fel az örömet, a' kincsek özönében is boldogtalan: és ellenben azon család, melly magával megelégszik, ha szükségét szenved is különben, — boldog.

Ha a' házasok ezen házi örömet és megelégedést meg akarják magoknak szerezni: akkor mindegyikök azon legyen, hogy a' békeség szüntelen ott-hon legyen közöttök; az az: úgy intézzék dolgaikat, hogy egymás ellen semmi kifogásuk ne lehessen, semmi szemrehányást ne tehessenek: különben — minthogy a' természet maga ösztönzi az embert, hogy mennyire csak lehet kellemesen és nyugottan éljen, kénytelenek lennének házukon kívül keresni a' gyönyörűséget és nyugalmat, a' mi mindazáltal el nem érnének; mert a' mesterséges' a' megvásárlott gyönyörűség nem valódi — hanem legfőlebb elszórakodás. „Isten' országa — mint Jézus igen szépen mondja ¹⁾ — közöttetek állíttaték fel, bennetek vagyon.“

A' gyalgó ember minden esetre alá vagyon, és és leszen, vetve a' tévedéseknek, azért háztartásban a' feddést és büntetést el nem kerülhetni: de

1) Luk. 17, 21

szeretetből folyjanak ezek és szenvedélyből vagy indulatból soha se. Mert ha a' feddésnek és büntetésnek kútfeje szeretet, úgy jobbít, különben pedig elkeserít: amaz komolysággal és méltósággal elegyítve alázatra ínt; emez; kivált ha még durvaság és élesség járul hozzá, idegenít, gyűlölséget és ellenszegülést okoz. A' kiállott büntetés és megérkezett jobbulat után pedig a' hibát többé említeni sem szabad, hanem az előbbeni békének, megelégedésnek kell uralkodnia; különben az utolsó hiba rosszabb lehetne az elsőnél.

És kedvesim! a' házasság élet így elrendelve valóban szerencsés állapot, sőt a' házi örömben, a' földön lehető legnagyobb boldogságot szerzi meg, mellyet különben sem gazdagság, sem rang, sem pénz, sem jószág, sem gyönyör, sem mulatság, sem tekintet, sem hatalom nem volna képes kipótolni. Könnyűvé teszen minden munkát és fáradságot, bizonyos teremő kedvet szerez, melly az élet minden viszontagságain képes átvergődni. Egyedül illy házasságban tarthatják magokat a' házasságok boldogoknak a' hozzájuk tartozók boldogságában, mellyet lefesteni vagy leírni nem lehet, hanem érezni, tapasztalni kell. Mert az atyai, vagy anyai örömet ki írhatja le 2)? Iparkodjatok tehát kedvesim ezen házassági boldogságot magatoknak megszerezni és ha illy szerencsések lesztek, elhigyétek, a' mennyei boldogságot már e' földön izlettétek meg.

HATODIK BESZÉD.

A' házassági hűségről.

Kedves, tisztos jegyespár! Miután a' házassági szerződést megtettétek 's e' szerint az ország'

2) Ján. 16, 21.

törvényeit teljesítettétek volna, ide vezetete beneteket meggyőződéstek, hogy házasságtokra a' szent religionak föltörhetetlen pecsétét Jézus' nevében rányomjam, hogy itt a' legszentebb, minden tudó és örök Istennek színe előtt megáldassatok és kötétek fölbonthatatlanná tétessék. Úgy vagyon kedvesim örökké fog tartani a' szövetség, mellybe itt léptek, mint örökké-való az, kit bizonyságul hívunk. Ezután örökös hűség leszen a' ti főkötelességtek 's a' hűtelenség a' leggyalázatosabb folt rajtatok.

Ha más fontos szerződések', fogadások' megsértése, meg nem tartása is, utálatos nagy véték, milly irtóztató leszen megtörése a' házassági szövetségnek, melly a' természet, polgári törvények és religio által szenteltetett meg? valóban a' házasságtörés elől kiki visszadöbben, sőt ha rá gondolkunk is, iszonyúság fog el bennünket. A' házasságtörő minden ember' szemeiben szörnyeteg, mert legszentebb fogadása ellen cselekedett, mert esküjét szegte meg, és pedig egyedül a' testigönyör' legalábbival, leggyalázatosabb, legbecstelenítőbb ösztönéből szegte meg. A' testi gyönyörök' rabja t. i. midőn fölhevül, nem vigyáz a' józan ész' tanácsára, hanem az indulatok és szenvedélynek vezérlésére bizza magát, kéjeibe merül, elveszti eszét és szabadságát 's az oktan állatok' sora alá süllyed a' helyett, hogy a' testiségen uralkodván Isten képe másává csinálná. De a' házasságtörő még erkölcselenebbül cselekszik, mert magával másokat is bementít, lealacsonyít, másokon is hiúvá teszi Istennek képét. Azért a' házasságtörő semmi jóban nem leli kedvét, a' házasságtörés' emlékezete lelkét megfosztja minden nyugalmtól, minden gyönyörűségtől, minden örömtől; vétke a' legutálatosb, leggyötrelmesebb, magát és másokat megemésztő betegségeket hozza rá, igaztalanságokra vezeti, becsületétől megfosztja, vagyonát fölemészti, vagy leg-

alább csorbát ejt gazdaságán 's a' gyermekeket többnyire testi, vagyoni és lelki romlottságba taszítja. Röviden a' házasságtörés olly nyomorúságot hoz a' házba, mellyre minden jámbor elborzad 's minden ember eliszonyodik ¹⁾).

De nem egyedül ezen gyalázatos tette a' végbevitt házasságtörésre, lázad föl bennünk a' vér, hanem még a' legkisebb hűtlenség' hallására is. Mert minden tisztátalan gondolat, a' szívnek minden fajtalan vágyodása bemocskolja, megtöri a' házasságot, Jézusnak saját szavai szerint ²⁾). És valóban a' szív, melly illyféle gerjedelmeket táplálhat, elhidegedett már társától, hűtelen hozzá és nagy gonoszságokat kohol magában. „*Mert a' szívből erednek a' rossz gondolatok, gyilkosságok, házasságtörések, paráznaságok.*“

Sőt már maga a' hűtlenségnek árnyéka és mások iránti hajlandóság is feddést és büntetést érdemlő balgatagság, mert okot ad a' bizodalmatlanságra, szerelemföltérésre, a' mi pedig fölszámíthatlan rosszaknak kútfeje.

Azért minden házasok' tanulságára mondom, hogy ők kiváltképen a' házassági hűség' ügyében vigyázók és előrelátók legyenek; kerüljenek minden cselekedetet, mi balvéleményt támaszthatna társokban; távoztassák magoktól a' makacsságot és ellenkezést sőt még a' gyermekes ingerkedést is, mert gyakran ez is rossz vért okozhatna társaikban. Tudjuk, hogy megtörtént, mi szerint a' különben jó ember és hű férj némi csekély vigyázatlanság által viseletében, nagy szerencsétlenséggel hozott házára. Tapasztaljuk, hogy eleje a' legnagyobb dolgoknak is kicsiny. Egy tekintetbe nem vett szikrács-

1) Kor. 1. 6; 9, 10. — Zsid. 13; 4. — Jak. 4; 4 'stb.

2) Mat. 5; 27, 28.

ka gyakran hatalmas tüzet okozott, mellynek lángjait nincs erő, melly akedályozza. 'S mennyi könyzapor hullott 's hull mai napig is miatta! — Hány kora halál történt a' házassági hűtlenségből eredt bú, üldözés és nyomorúságok miatt! A' kőszívnek is meg kell lágyulnia, ha e' tekintetből fölüti 's átfutja a' történetek könyveit és látja, hogy a' legnagyobb, legbölcsebb és legszentebb férfiak is — mint Dávid és Salamon ³⁾ — megestenek! Azért a' házások soha fölösleg nem lehetnek óvakodók abban, hogy a' megígért örökös hűséget meg is tartsák; és ezért szüntelen emlékezzenek meg egybekelésök' órájára; emlékezzenek az órára, mellyben a' mindenható és mindentudó Istennek, ezen legigazságosb birónak oltára előtt örökös, megszeghetetlen hűséget ígértek és esküdtek egymásnak. 'S azért a' szeretetet, melly az észen és religión és nem mérő érzékiségen alapúl, 's mellyet sziveikben az oltár eleibe hoztak, iparkodjanak örökre megőrizni, sőt napról napra gyarapítani; a' szeretet, mondom; mert egyedül ez képes a' házásokat fogadott hűségökben állhatatosakká tenni; minthogy az Apostol' szavai szerint tisztelést, szivességet, bizodalmat, kimélést szül, elfedezi és megbocsátja a' hibákat ⁴⁾, mert egyedül e' szeretet képes a' két szívet úgy egybefűzni, hogy bármi vetné is magát közökbe, soha egymástól el ne válhassanak. Szeretet, józan értelem és religio magasztalja föl a' házassági kötetést; szeretet, józan értelem és religio őrzi meg a' házásokat hűtlenségtől és házasságtöréstől 's a' mind a' kettőből eredni szokott búbanat és nyomorúság' tengerétől; szeretet, józan értelem és religio talpkövei a' házassági hűségnek egész halálig.

3) Kir. II. 11; — Kir. III. 11.

4) Kov. I. 13, 1—7.

HETEDIK BESZÉD.

A' házasság életéről mint haláláig tartó társaságról.

A' földi élet, mint istennek üdvöztségünk körül tett intézeteiből elegendőleg kiviláglik, nem czélja létünknek, csak készületidő ez egy jobb létre; csak vándorlás ama' mennyei Jeruzálem felé, melyet sz. János a' titkos nyilatkozások' könyvében olly szépen rajzol ¹⁾); e' földi élet csak tisztuló hely, melyben a' föld' salakjait magunkról le kell mosnunk, hogy ama' mennyei szent városban egykor mi is fényeskedjünk. Azért e' földi élet gyakran próbára tesz, kísértetbe hoz bennünket, megterheli vállainkat, és nyomorúságokat akaszt nyakunkba, és tökéletes boldogságban nem részesíthet. Ez okból igen tévednek azok, kik a' házasság életben mindig derült napokat, és merő gyönyörűségeket ígérnek magoknak. A' házasságnak megvannak a' maga rózsái, — de vannak tövései is. Ki a' rózsákat leszedi, leszedi velök a' tövizeket is. Azok kellemsé teszik az életet, ezek pedig arról győznek meg, hogy menyországot nem e' földön, hanem más világon kell keresnünk, hová mindegyikünknek kell vándorolnia ²⁾).

És épen ezen vándorútra való a' házasság élet; mert ha a' legkellemesebb utat is megadjuk társ nélkül, mennyivel inkább terhünkre válnék a' veszélyes földi zarándokság? Ez okból társat ada Isten az embernek mondván: „nem jó az embernek egyedül lennie; teremtsünk neki hozzá hasonló segítőt” ³⁾. — Azért az ifjú és szűz épen azon időben néz körül társ után, midőn megérte a' kort, melly-

1) Titk. jel. 21 és 22 r.

2) Zsid. 13; 14.

3) Mós. 1. 2; 18.

ben átlátja életének célját, és igen érzi, hogy maga magának elégtelen.

A' mennyire vigasztaló a' zarándokra nézve magához hasonló társra akadni, ki azon okból, azon szándékkal, azon célra, 's azon uton jár és halad vele; ki szives részvéte által az utazás' minden gyönyöreit édesebbé teszi: épen annyira kellemesnek kell lenni a' házas emberre nézve, hogy van társa, ki vele jóban, és rosszban, dicsőségben, és gyalázatban, becsületben, és megvettetésben, örömben, és szomorúságban, jóllétben, és szűkölkedésben, gyönyörökben, és fájdalmakban, kellemes-, és kellemetlenségekben, vidámságban, és bánatban, nevetésben, és sirásban, jókedvben, és könnyhullatásban, nyugalomban, és nyugtalan-ságban, békében, és háborúságban, nyereségben, és veszteségben, szóval: örömben és szenvedésben híven megosztozik; mert épen ezen megosztózás kettőzteti az örömeket, 's kisebbíti, enyhíti a' szomorúságot; — hogy van társa, ki, ha az élet' közös vándorútain elbágyadt, szives készséggel enyhítgeti, ápolgatja őt, és beléje mintegy új életet lehel; őt, ha megtántoródik, azonnal karon fogva segíti, és ingadozó lépéseit biztosítja; ki őt, ha veszélyek tornyozódnak feje fölé, védelmezni és érte életét és vérét föláldozni kész ⁴⁾ 's ha megtörténik (a' mi el sem is maradhat) hogy, miután soká együtt vándoroltak, hegyeket, és völgyeket meghaladtak, hőséget és hideget, esőt és fergeteget együtt kiállottak, még is, mielőtt célzt érnének, el kell egymástól szakadniok, ah! az elválás ekkor vajmi keserű. — Mindazáltal a' fájdalmas sohajtásokkal kísért bucsúvételkor is vigasztalja őket azon remény, hogy ama' mennyei Jeruzálemben ismét meglátják

4) Vö. Pred. 9, 9.

egymást, és folytatni fogják a' barátságot, melyet itt kötöttek, 's mellynek lánczát ott semmi sem szakaszthatja ketté.

Látjátok tehát, hogy a' házaselet néhány nehézség mellett számos kellemekkel, és kedvezésekkel bir, kivált, ha gyermekekkel áldatik meg, kik magok' jóviselete, és együttvándorlásuk, és szíves segítkezések által elerőtlenedett szüléiket enyhítgetik, és vigasztalgatják. A' magzatok gyermeki szeretetök által még szorosabbá teszik a' házassági köteléket, akkor főkép: ha ezen szeretet nem csak a' természetben, hanem a' keresztény religióban is alapszik. Mert Isten szeretettel teljes atyja teremtményeinek; a' keresztény religio szeretet' és öröm' religiója ⁵⁾, melly vidámságra ⁶⁾ és az atyai ajándékoknak hálados használatára ⁷⁾ serkentget bennünket és tárgyazza szintűgy földi mint mennyei boldogságunkat; sőt azt is, mitől az emberek általjában véve irtózáttal fordulnak el, a' halált t. i. kivetközteti félelmességéből, minthogy a' halál, szerinte, épen nem végzi be létünket, hanem inkább jobb életbe viszen át bennünket, mi a' szülék és kedves gyermekek' elválását, természetesen, sokkal könnyebbé teszi.

Hogy tehát, kedvesim! éltetek' új vándorútaitba az ég' áldásával lépjete át; egyszívvel, 's egylélekkel kérjük mindnyájan Istent, 's ti ezen könyörgést éltetekben gyakran ismételjétek, hogy a' házaselet' terheinek erős, és állhatatos lélekkel viselésére; a' kellemekkel mérsékelt élésre ő erősítsen benneteket, hogy szerencsésen futhassátok meg pályátokat, és vándorlástok' célját elérhessétek.

5) Mát. 22; 37—40. — Márk. 12; 30, 31. -- Luk. 10; 37. — Ján. 14; 15, 21, 23 'stb.

6) Rom. 12; 15. — Kor. II. 6; 10. — Filipp. 4; 4 'stb.

7) Kor. I. 10; 30, 31.

NYOLCZADIK BESZÉD.

A' házások' kölcsönös szeretetéről mint kötelességeik' sommájáról.

Drága, tisztelt jegyesek! Igen fontos, és örökre az marad rátok nézve a' nap, mellyen napvilágot láttatok; mellyen a' szent keresztség által az anyaszentegyház' tagjai lettetek; mellyen az úr' sz. vacsorájában legelőször részesültetek, és a' Jézus Krisztussal kötött szövetséget magatok ujítatok meg. De nem kevésbé fontos, és emlékezetre méltó rátok nézve a' mai nap is; mert magában foglalja azon órát, azon elfeledhetetlen órát, melly két szívet egygyé köt össze; azon órát, melly minden nefelejtésnél jobban beszél a' lélekre. És ezen ünnepélyes óra, mellyben ti a' legfontosabb, legnagyobb következésű, legbecsülendőbb, és legszentebb szerződést a' magasságbeli oltára előtt megkötenditek, — elérkezett.

Ezen órában t. i. ti közös házaséletre kölcsönös segítkezésre szeplőtelen hűségre, minden gyanakodás és féltékenység nélküli örökös szeretetre kötelezitek le egymást. És különösen, Vőlegény! ez órában a' te menyasszonyod elhagyja atyját és anyját ¹⁾ neked kezét, és szívét átadja, és határtalan bizodalommal simul hozzád, egészen bölcs vezérletedre hagyja magát, és egész meggyőződéssel hiszi, hogy hozzá hűtelen vagy kemény soha sem leszel, sőt inkább, mint eddig atyja, és anyja, mind ideig mind örökké való javáról gondoskodni fogsz. Ezen óra az, menyasszony, mellyben Vőlegényed, édes szüléi, és vérei' felretételével, kezét és szívét neked adja azon hiedelemben, hogy te, távol a' hivatlanságtól, és bizodalmatlanságtól,

1) Mós. 1. 2, 24.

engedékenységgel, és szívességgel jövődsz ellenébe, 's ez által gondjait és aggodalmait megkönnyebbítéd. Óra ez, mellyben szeretet által mind a' ketten egy lélekké, egy emberré olvadtok össze. Azért feledhetetlen maradjon ez rátok nézve örökké! Boldogok, ha rá mindenkor meg fogtok emlékezni; mert örökké arra fog ösztönözni, hogy minden gondolatokat, és cselekedeteket a' szeretet lelkesítse, és vezérelje ²⁾).

És ha talán az érzelem, melly benneteket ösztöcsatlott, merő érzéki szerelem volt eddig; ezen túl tiszta keresztény szeretetre változik át lassudan, példájára Jézus' anyaszentegyháza iránti szeretetének ³⁾); szeretetre változik, melly a' fiataalkori hibákat láng gyanánt emészti föl. Mert azon férjnek, ki feleségét, miután az neki kezét, és szívét átadá, igazán szereti, soha még későbbi éveiben sem jut eszébe mások után vágyódni, és saját feleségével rabszolga gyanánt bánni. És azon feleség, ki józan szeretettel függ férjén, utálattal fog elfordulni minden idegen élelmentől és hozzá ragaszkodva egyedül férjének tetszeni leszen minden törekedése. Azért jól jegyzé meg egy keresztény szónok: „azon embereket, kik egymást szeretik, nem szükség egyetértésre inteni; mert szeretni többet tesz mint egyetérteni. De az egymást szeretőket arra sem kell inteni, hogy egymást megelőzők legyenek a' szívességben; mert a' szeretet alig gondol, alig él másban, mint szeretett tárgyában. Végre szeretőket arra sem szükséges figyelmeztetni, hogy egymást el ne hagyják; mert hiszen nincs is más kívánságuk, mint szüntelen együtt lenni, és rájuk nézve a' volna legnagyobb csapás, ha egymást el-

2) Ján. I. 3; 17, 18. — 4; 20, 21.

3) Efez. 5; 25, 28, 33.

hagyni lennének kénytelenek“ 4). A' házasok, kiknek szívében ezen szeretet lakozik, távol vannak attól, hogy egymás' hibáinak, fogyatkozásainak, és gyarlóságainak föltalálásával keserítsék életöket, sőt inkább kölcsönös elviselés, türelem, és kimélet és jobbítgatás által megédesítik azt. Kivált ha szerencsések lesznek gyermekekkel áldatni meg; gyermekekkel, kik szeretetök' kapcsát még szorosabbá teszik különösen az által, hogy majd egykori öreg napjaikban az előbb vett jótéteményeket kész szívvel és tettel hálalandják meg, és ez által a' magában is teherré vált életet eltűrhetővé teszik; mi az örökké valóságba előbb átköltözendőnek még azon vigasztalást is nyújtja, hogy hátrahagyott fele a' szükséges segedelemben nem szűkölködik addig is, míg majd utána jó — és mind kettejököt azon reménnyel kecsegteti, hogy gyermekeikben, ha bár meghaltak is, élnek e' földön és tovább munkálkodnak.

És lehet-e örvendetesebb valami, mint becsületes magzatokat nemzeni, jó polgárokat nevelni, jámbor keresztényeket képezni, embereket ideiglen és örökre boldogokká tenni, és így a' föld és Magyarország' lakosainak számát szaporítani? De ellenben gondolhatni-e valami irtóztatóbbat, mint gyermekeket hozni világra, és őket jól nevelni elmulasztván, feneketlen romlottságba taszítani. —

Azért ha az Ur megáldand benneteket, semmi

4) A' szeretet nem egyéb valami tárgyban lelt kedvtelésnél, mellynél fogva az ember ezen tárggyal egyesülni óhajt 's iparkodik tőle kitelhetőképen, azt elérni. Ez okból vagyunk olly hajlandók, a' szeretett tárgy felől gondolkodni, annak kivánságait teljesíteni, céljait előmozdítani, kedvét és viszszereszetetét megnyerni. Alapját a' szeretetnek a' szeretett tárgy' tulajdonságai teszik, melyek vagy lelkünkre vagy érzékiségünkre vagy együtt mind a' kettőre hatnak. Innét a' szeretet vagy lelki, vagy érzéki (testi) vagy pedig lelki és érzéki egyszersmind.

se feküdjék inkább szíveteken, mint a' gyermeknevelés! — Azért menyasszony, ha te egykor anyaleszesz, ne hagyd gyermekeidet idegen béresekre, kik elvégzik ugyan foglalatosságaikat, de a' gyermekekkel anyai szívet nem éreztethetnek, a' gyönyörű anyanevet tartsd te egymagadnak, és ne oszd meg soha senkivel! — és te vőlegény! szerte ágazó kötelességeid közt se feledkezzél meg soha gyermekeidnek atyja lenni! — És ha ezt mindegyitek megteszi, oh! akkor az elválásnak szomorú órája sem leszen képes szíveitektől azon hasonlíthatatlan vigasztalást elrabolni, hogy a' hátrahagyott' számára hatalmas támasz állíttatott fel, melly az előre mentnek helyét jól fogja pótolni mindaddig, míg az is ez után vándorol, hogy a' siron túl ismét örökre egyesüljenek, közös fáradozásaiknak jutalmát, kötelességeik' teljesítésének díját, melly az utódokban folytonos munkálkodás által szüntelen növekedik, együtt arassák, gyűjtsék, és éldeljék, melly éldeletet a' nemzet, és jól nevelt gyermekek, és unokák hasonlíthatatlanul fogják édesíteni.

És ezekben fő vonásait rajzolám elétek azon képnek, mellyet ti kifesteni épen most ígérték. Láthatjátok ezekben ujdön választott állapotoknak kötelességeit rövid sommában! Láthatjátok azon magas és szent czélt, melly felé törekedtek! Adja az ég, kinek segedelme nélkül ezen czélt elérni senki sem képes, a' ti szándéktokra szent áldását, szentelje meg egybekelésteket, és szüntelen istenes szeretettel lelkesítsen; sugározza rátok kegyelmét, hogy egy egész kis világot boldogítsatok, mellynek közép pontja ti legyetek! És ezen kívánatok' teljesítéséért könyörödjünk mindnyájan az urak' Urának szent színe előtt, és házassági kötésteket akaratja szerint fejezzük be.

KILENCZEDIK BESZÉD.

A' mostoha atya' helyzetéről.

Jóllehet ismeritek a' házasok' kötelességeit, és tudjátok, hogy magatokat egymás iránt szeplőtelen hűségre, éltetek' végeig terjedő segítkezésre és örökös kölcsönös szeretetre kötelezitek most le; és jóllehet, drága vőlegény! azon különös helyzetet, mellybe, mint mostoha atya, jelenleg lépsz, ismered minden kötelességeivel együtt: mégis méltónak tartom, hogy ama kimondhatatlan nyomorúságot, melly sok családban épen ezen helyzetből származik, házadtól elhárítsam, újra szivedre kötni, és — a' mi az innen eredhető nyomorúságok ellen leghatalmasabb eszköz, téged arra kérni hogy a' jelen órára élted' minden napjaiban megemlékezzél.

Átaljában tapasztaljuk, hogy a' mostoha gyermekek csak addig részesülnek az atyai nemes szivűségben és szeretetben, míg édes gyermekek nem születnek. Mihelyt ilyen jó világra, a' házban többnyire minden megváltozik. Az apa, édes gyermekét iránta való természetes előszeretetéből a' mostohák elejébe teszi, szivesebben bánik vele mint ezekkel, szebb tulajdonságokat talál benne, mint ezekben; a' mostohák fölé magasztalja, és örül, ha vele mások is ezt teszik, a' mostohákat hátrateszi, pironogatja, erkölceiket kisebbítgeti, hibáikat nagyító üvegen nézi, irigykedik ellenök és gyűlöli őket.

Ebből a' házasok közt hidegség és czivakodás származik. Mert nehezére kell esnie az anyai szivnek 's elidegenülnie férjétől, ha gyermekei iránt illy bánásmódot tapasztal. A' dolgot el nem hallgathatja, és nemének saját ingerlékenysége miatt a' mérséklet' határaiból közönségesen kilép, mi által a' rossz még növekedik.

És ez annál gyakrabban történik, ha az atyafiak is belé avatkoznak a' dologba, a' mi igen ter-

mészetes; mert a' megholt fiuk' vagy testvérök' gyermekein elkövetett méltatlanság őket is keseríti. Mind-ez rossz vért okoz, és a' legcsekélyebb hibában is nagy gonosztságot; a' komor tekintetben is halálos gyűlölséget lát az egyik rész szintűgy mint a' másik, és így bizodalmatlanul, haraggal, irigységgel, gyűlölésséggel, ellenséges indulattal áll egyik család a' másikkal szem közt és mind ez utoljára is a' harag' tárgyaira, a' szegény mostoha gyermekekre, háromlik és a' legkeserűbb poharat ezek kénytelenek kiüríteni.

'S valjon mit mondana ama' jobb világba átköltözött atya, ha édes gyermekeinek ezen mostoha társát látná? nem jajdulna-e el fájdalomban fölöttök? azon atya, mondom, ki e' világtól megváltakor karjai közé szorítá szive' kedveseit, könnyező szemekkel néze rájok, és szakadozott hangon mondá: ah édes gyermekeim! kire hagyjalak benneteket? ki fog ezután felőletek gondoskodni? ki lesz atyátok? Milly örömet viseltem volna érettetek minden terhet, és fáradságot; de nekem mennem kell 's ti árvaságra maradtok! Vajha a' jó Isten el ne hagyjon benneteket! Azért jók, engedelmesek, és szives készségűek legyetek anyátok iránt, és ótalmát, gondoskodását ezzel iparkodjatok megérdemleni! Törekedjeteek szent János példáját követni. Tudjátok, hogy a' keresztfán függő Jézus neki ajánlá anyját, mondván ¹⁾ János! „*íme a' te anyád*“ és ez órától fogva, mint az irás bizonyítja, magáé gyanánt tartá őt és gondoskodott felőle, mintha az ő gyermeke volt volna. Vagy szent József példáját kövessétek, kinek jámborságát, és atyai gondoskodását az evangéliom annyira magasztalja.

Drága jegyespár! vajha minden mostohaszülék,

1) Jan. 19, 27. —

és mostoha gyermekek szent János, vagy Jézus nevelő atyja szent József és a' szűz példáját követnék! Vajha a' mostohák mostoha gyermekeikhez és olly szívvél viseltetnének, millyennel édes magzatjaikhoz őket a' természet csatolja! Vajha mindnyájan megfontolnák az atyai nevezetnek fölséges értelmét, és különösen, mit tesz elhagyott, elárvult gyermekek' atyjává lenni! Vajha szívökre vennék, hogy ezen árváknak gondviselésére Isten oltára előtt kötelezték le magokat! vajha szüntelen emlékezetökben tartanák, hogy úgy ígérék velök bánni, mintha édes gyermekeik volnának.

Azért tehát, drága Vőlegény! Isten' nevében légy mindenkor mint most szándékozol lenni mostoha gyermekeidnek, kiket ez órában sajátjaiddá teszesz valódi gyámja és nevelőatyja! 's ha mindjárt nem is fujthatod el a' szivedben édes gyermekeid iránt gerjedendő előszeretetet, minthogy ez mélyen gyökerezik a' természetben; iparkodjál ezt legalább titkolni, 's azon légy, hogy egyikkel olly szívesen és szeretettel bányál mint a' másikkal! És ez által nem csak feleséged' szívét lánczolod szorosabban magadhoz, hanem mostoha-gyermekeidet is egészen megnyered; és ezek egykor ollyakká lesznek reád nézve, mint saját magzatid. Szerencse és áldás fogja így betölteni házadat; ellenkező esetben pedig nyomorúság és kárhozat csap le rája. Mind a' ketten pedig szeretet, és egyetértés által jó példát iparkodjatok gyermekeiteknek adni, hogy a' mostoha gyermekek egymást mintha édes testvérek volnának, szeretni és becsülni töledek tanulják, és úgy fog nektek tetszeni, mintha nem is egy, sokak előtt gyűlöletes második, hanem inkább azon annyira magasztalt első házasságban élnétek; mit nektek szívből kívánok is.

TIZEDIK BESZÉD.

A' mostoha anyák' helyzetéről.

Kedves jegyespár! Azon szándék, melly beneteket az oltár eleibe vezetett, igen fontos, és szent. A' vőlegény, t. i. pótolni kívánja azon fölszámíthatatlan veszteséget, mellyet drága hitésének halála által szenvedett. Magának hű társat keres az élet' zarándok útaira, gyermekeinek pedig nevelőanyát. És a' menyasszony késznek nyilatkoztatja mindezekre magát, és pedig itt a' mindenható, mindentudó, legjobb, de egyszersmind legigazságosb Isten előtt. Hiszem ugyan, hogy a' menyasszony e' lépésre érett megfontolás után határozta el magát: mindazáltal a' házasság megáldása előtt nem tartom fölöslegesnek azon állapotot, mellybe a' menyasszony lép, rövideden lefesteni, hogy ezen kép szüntelen szemei előtt lebegjen, és ezen képhöz szabván cselekedeteit, magát Isten' áldásaira mindenkor méltóvá tegye.

Jól tudjátok, hogy a' második házasság a' világon már sok rosznak volt oka; hogy a' házásokat, szüléiket, és gyermekeiket és családjaikat gyakran bizodalmatlanságba, meghasonlásba, gyűlötségbe, és ellenségeskedésbe ejtette, leroncsolta 's testikép szintűgy mint lelkikép boldogtalanokká tette. Jól tudjátok, hogy illy roszat valamint a' mostohaapák úgy a' mostoha anyák is okoztak, de hogy ezek még gyakrabban szinte tapasztaltatók. Jól tudjátok hogy a' *mostohaanya* név már magában véve is milly gyűlöletes, 's szinte közmondássá vált. Mindazáltal szabadon száná el magát a' mi menyasszonyunk mostohaanyává — de jobb értelemben vett mostohaanyává lenni, jól átlátván, hogy a' hibák mindenkor az embertől veszik eredetöket, és magához az állapothoz szükségképen nincsenek kötve.

Igaz ugyan, mostoha gyermekekhez nem csepegtet a' természet olly szeretet az anyai szivbe, mint az édesgyermekek iránt; ám de a' józan ész, és religio azok iránt is ugyan ezen szeretetre kötelez. A' természet ugyan nem teszi az anyát annyira hajlandóvá amazokhoz, mint ezekhez; de a' józan megfontolás és keresztény indulat — igen is. A' természet sarkalja ugyan az anyát, hogy szülötteihez jó legyen, őket jóra vezesse, és a' rosztól megőrizze; hogy őket lehetőleg boldogítsa pedig minden szorgalommal, és gondoskodással. Ezek — a' józan ész és religio — ugyan azt sugalják neki elfogadott mostohagyermekaire nézve.

Azonban a' természet' ösztöne könnyon győzödelmet vesz a' józan ész' határozatain, 's innét származik az említett baj. Minthogy az asszony ingerlékenyebb, 's a' gyermekek nevelésével jobban el van foglalva, és e' mellett kevesbbé szokta a' dolgot megfontolni, mint a' férfi; innét ered a' mostoha gyűlölség' példabeszéde. — 'S végre minthogy az asszonyban könnyebben keletkezhetik vak szeretet saját szülöttei iránt, hogy sem a' férfin; könnyebben is elhidegül az asszony mostoha gyermekeitől, később őket elmellőzni, megutálni, és gyűlölni mint a' férfi; 's innét sarjadoz a' szülék közti egyenetlenség; innét van, hogy az édes atya is mostohájokká válik saját édes gyermekeinek, mert mint a' példaszó mondja „a' mostohaanya mostohaatyát is csinál“ az atyának nem kisebb bújára mint a' gyermekeknek epeosztására.

Iparkodjál tehát menyasszony e' rosztat el távoztatni és szivedből még gyökerét is kiszaggatni; inkább a' józan ész és religio' tanácsára hajolj, mintsem a' természet' ösztönére és mostoha gyermekeidnek, kiket ez órában sajátaiddá tettél, iparkodjál édes anyjok lenni. Szorítsd őket olly szorosan keb-

ledhöz mint a' tieidet, és ápolod, mint kívánnád, hogy a' tieid ápol tassanak.

Mindenkor gondold meg, hogy az árvák keservesen siratják édes anyjokat, kit te nekik úgy is soha sem pótolhatsz ki egészen, mert szereteted nem ered anyai szivből, hanem a' józan észből veszi származását. Vigyázz tehát egész viseletedre, hogy valamikép irígységet ne szüljön a' mostoha-testvérek közt. 'S jaj neked! ha meggondolatlan gyöngyölgedésed által a' meghasonlás' magvait hinted közéjük! jaj neked! ha az elhintett dudvát ápolgatód, és szörnyű terjedésének, idején korán gátot nem vetsz. De ellenben boldog leszel te és veled boldog lesz egész házatok, ha azt csirájában elfojtod! mert így a' kisdededek a' nekik szükséges vigasztalást nálad keresendik; 's midőn egykor eszközkel élni birnak, úgy fognak veled bánni, mint édesanyjokkal; összeköttetések' jelen órájának örvendetes emlékezete édesanyjok halálának keserű emlékezetét enyhítgetni fogja, sőt maga a' boldogult is örömmel fog letekinteni szerencsés házasságtokra; azon boldogult, ki élte' végső perczenetében siránkozó hangon, könnyező szemekkel, és elszorúlt szívvél alig bírta mondani e' minden velőt megrázó szavakat kisdedeinek: ah! ti más anyát fogtok kapni — 's ezen gondolat a' mostohaanyára, örökké elállítja szavát.

De most millyen örömmel kell néznie ezen összeköttést, melly szerint a' mi menyasszonyunk, a' kisdedeket sajátjai gyanánt tekinteni, és ápolni késznek nyilatkozik! millyen gyönyörrel fogja hallani, hogy menyasszonyunk ezen ígéretét megtartani itt Isten oltára előtt szentül fogadja; de ellenben mennyire háborgatná meg boldogságát, ha azt venné észre, hogy a' menyasszony mindezekre, mellékes alacsony tekintetekből, adja magát!

Isten' nevében tehát, kedves menyasszony! tö-

rölgesd az elhagyott özvegynek könnyeit, és csillapítsd, szüntesd meg a' kised árva'knak fohászko-dásait, 's légy annak hű felesége, ezeknek pedig szerető anyjok. Iparkodjál tettel czáfolni meg a' mostoha névnek világszerte ismeretes iszonyúságát! — És Völegény! vigasztalódjál meg te is sorsod-ban; 's megholt párodnak idé'tlen emlegetésétől tar-tóztasd magadat. Szóval: tiszteletben tartsátok mind a' ketten a' boldogúlnak emlékezetét, 's így majd egykor örömmel egyesültek vele — örökre.

TIZENEGYEDIK BESZÉD.

Az otthoni ájtatosságról.

A' házasság, mint jól tudjátok, Istentől ren-delt, a' természetre alapított, a' polgári társaságtól jóvá hagyott, 's végre Krisztus Jézustól megszen-telt állapot. Azért a' katholika anyaszentegyház a' házasságba lépést igen fontos, és szép dolognak tartja, és különös szertartással ünnepli meg, hogy ez által a' jegyesekre maradandó benyomást tegyen. Mivel azonban a' legélénkebb benyomás is idővel könnyen kitörlődik elménkből kivált a' háztartási gon-dok, és foglalatosságok, az élet bajai, és az elmé-nek ezerfelé elszórodása közt: szükséges, hogy a' házasok, egybekelésök' idejére gyakrabban emlé-kezzenek; szükséges hogy a' szándékot, melly őket egybekelésök' órájában lelkesíté, az ígéreteket, mel-lyeket akkor egymásnak tettek, és azon érzelme-ket, mellyek őket akkor egészen elfoglalták, idő-ről időre meg-megújítsák, de — mint magától értő-dik — ne csak nyilvános isteni szolgálatkor a' tem-plomban, hanem otthon családjok' körében is.

Valóban, igen szívreható tekintet, látni, hogy a' szülék a' legszentebb, legfölségesebb valóval, az Istenséggel, vannak elfoglalva; hogy atya és anya

magzataiktól körül övezve, összetett kezeiket a' mindenható Istenhöz emelik, és tőle magokra, gyermekeikre, 's egész háznépökre áldást kérnék. Valóban szivreható dolog tapasztalni, hogy a' szülék gyermekeiknek ájtatos könyvekből épületes czikkeket olvasgatnak, és olvastatnak. — De fájdalom! — ezen szép, dicséretes, és hasznos szokás, melly hajdan nem csak polgári, hanem herczegi házakban is uralkodott, az úgynevezett finomabb erkölcsök beléptével a' keresztény házaktól csaknem végkép elbucszott. Mi több? a' mi fölvilágosodott korunkban elavultnak, a' műveltebb osztályhoz illetlennek, sőt gyalázatosnak tartják ezen szokást, és az illetén szívből kelt imádságok helyett érzék ingerlő beszédek tartatnak; erkölcsös könyvek helyett regények olvastatnak, és jámbor intések helyett szilaj kedvtöltések 'steff. vannak szokásban.

Innét van, hogy korunk a' vallásos érzésben napról napra megfogyatkozik, 's más részről a' megelégedetlenségben óráról órára nevededik; azon számtalan kedvetlenség olly sok családokban szint-úgy mint házasok szülék, gyermekek, testvérek, atyafiak, és szomszédok közt innét veszi eredetét. E' kútüből áradoz szét amaz átalányos könnyelműség, melly korunkat olly szemlélhetőleg bélyegzi, és a' religio' dolgában, napról napra tovább terjedő hidegség és egykedvűség; innét fakad, és rohan széllel ama' határtalan hajhászása a' testi gyönyöröknek, szóval egyes családoknak és az egész polgári társaságnak, és anyaszentegyháznak romlását ez okozza.

Ha tehát a' házasok boldogan kívánnak egymással élni, az otthoni ájtatosságnak elavult szokását lábra kell állítaniok; a' hely és idő körülményei szerint legalább bizonyos napokon, kivált nagyobb ünnepek előestéjén, 's minden héten legalább egy-

szer szombaton, vagy vasárnap esti ájtatosságot tartaniok, 's ez által gyermekeikbe vallásosságot csepegtetniök, és kivált azon korban, melly mindenre olly igen fokékony, mélyen beléjük oltaniok, 's erre minden alkalmat, úgymint név- és születésnapokat használatlan el nem szalasztaniok minden nevezetes esetkor, melly házukat illeti, a' nagyvilág' alkotójára, és legbölcsebb kormányzójára emlékeztetniök, szóval, gyermekeiket szívből imádkozni tanítaniok kell 'steff.

De bezzeg, ha magok a' a' szülék is foglalkoznak mindezekben, hogy taníthatnának másokat? — Ekkor, hogy a' pusztá ajakmozgatásban álló imádságot eltávoztassák, olly könyvet vegyenek kezökbe, melly minden állapotú 's helyzetű emberek számára, alkalmas imádságokat foglal magában, 's ebből egy ájtatos rövid imádságot olvassanak magok, vagy gyermekeik által olvastassanak föl¹⁾. E' szerint az asztali áldás' elmondását is célirányosabban lehetne elrendelni. — Rövid erkölcsös mondások a' háziájtatosság' előmozdítására nem csekély szolgálatot tesznek, főkép ha az élet' különféle eseteihez jól alkalmaztatnak.

És ebből Kedvesim! magatok látjátok, milly sok függ az otthoni ájtatosságtól. Azért éleszszétek azt föl házaitok falai közt, és gyakorlását ne szégyeneljétek, és ne csak szóval, de tettel is tanítsatok, mert a' példának, főkép a' szülék példáinak nagyobb hatása van minden tanításnál. A' házi ájtatosságnak minden előfordultakor emlékezetek meg mostani ünnepélyes fogadástokról, melly szerint örökre

1) Illyes könyvek' ajánlására és szükölködés' esetében megszerzésére is a' lelkipásztort hivatásának meleg érzete fogja indítani.

egy test és lélek akartok maradni, egy családot kormányozni, és azt boldogítani szándékoztok. — A' házassáletnek ezen fölséges hivatásáról soha meg ne feledkezzetek, mire Isten házasságtok jelen megáldatása által adja szent kegyelmét. — Amen!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Central Library & Archives

